

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEČ

Cene inseratov:

Enostopna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 5'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj.

Poštnina plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011. Praga in Dunaj 24.797.

Viktor Schweiger:

Monopolna uprava in
socialna zakonodaja.

Belgrad januarja 1924.

Naša država je po svoji upravi mo-
nopolov največje podjetje v državi, ki za-
posluje tudi najvišje število delavstva.
Imamo osem tobačnih tovarn, veliko šte-
vilo tobačnih odkupnih uradov, veliko
skladišč za fermentiranje tobaka, skladišč
za sol in dve solarni, eno na otoku Pagu,
drugo na Stonu, katerih vsaka se more
smatrati kot tovarniško podjetje. Zato je
prav zanimivo, kakšno stališče zavzema
uprava monopolov kot državna institucija
glede socialne zakonodaje oziroma izvr-
ševanja zakonskih predpisov in odredb.

Ustavotvorna skupščina je sprejela
primeroma moderne socialne zakone, to-
da žalibog so odredbe teh zakonov ostale
večinoma samo na papirju, v praksi pa se
država kot delodavec z drugimi velikimi
podjetniki bori ramo ob ramo, da se od-
redbe, ki štiti vsaj v malenkostni meri
interese delavstva, v praksi ne izvajajo.
Ponavljajo se ista igra, katera se je vršila
v predvojni Srbiji s socialno zakonodajo.

Predvojna Srbija je imela v primeri
s svojo tedanjo gospodarsko konstrukcijo
jako modern »zakon o radnjama«, nekaj
naš obrtni red, ki je poleg drugega regu-
liral tudi vse odnose med delavcem in
delodavcem. Toda odredbe tega zakona
niso bile v praksi nikdar izvajane, oziroma
samo v toliko, v kolikor so si delavske
organizacije s svojo lastno močjo priborile
njihovo izvrševanje in veljavnost.

Slično kakor s tem »zakonom o rad-
njama« se danes postopa z novimi social-
nimi zakoni. To posebno velja za takome-
novani »zakon o zaščiti delavstva«, ki vse-
buje najvažnejše odredbe, ki globoko po-
segajo v odnose med delodavcem in de-
lavcem in ki so življenjskega interesa za
vse delavstvo. Odredbe tega zakona se v
praksi izigravajo, in tega ne delajo samo
privatni delodavci, ampak tudi država sa-
ma, kjerkoli pride ona v poštev kot pri-
vatni podjetnik. Celo inspekcije dela, ka-
terih posebna dolžnost je, da bi čuvali,
da se ti zakoni izvršujejo, stoje brez moči
ob strani, kot da jih vse kršitve socialnih
zakonov po podjetnikih prav nič ne bri-
gajo. Krivica za to leži predvsem na mi-
nistrstvu za socialno politiko, oziroma na
režimu, ki namenoma zadržuje
izvajanje socialnih zakonov v
praktičnem življenju.

»Zakon o zaščiti delavstva« nalaže
namreč ministru za socialno politiko dolž-
nost, da na temelju imenovanega zakona
izda gotove pravilnike, katerih naloga bi
bila, da podrobno in konkretno regulirajo
najvažnejše delavske odnose. Te pravil-
nike bi moralo ministrstvo za socialno
politiko izdati po preteku pol leta, odkar
je ta zakon stopil v veljavo. Tega zaka-
nito določenega roka se merodajni fak-
torji, kakor v mnogih drugih slučajih, tudi
v danem niso držali, samo da bi ne bilo
potrebno izvajati odredb »zakona o za-
ščiti delavstva«. (»Zakon o zaščiti delav-
stva« je bil objavljen v »Službenih Novi-
nah« dne 14. junija 1922 v 128. številki.
Taktar je bil minister za socialno politiko
g. dr. Gregor Žerjav in je tudi zakonski
rok od šestih mesecev potekel skoraj isti
dan, ko je demisionirala koalicijska vlad-
a. G. dr. Žerjav se v tej zadevi pač ne
bo mogel izgovarjati na svoje naslednike.)

Današnji režim se je v tem
ozirom popolnoma identificiral
z interesi podjetnikov. Logična
posledica tega je, da isti režim smatra
ministrstvo za socialno politiko kot ne-
potrebno. Jasnje se seveda tudi to, da radi
takega postopanja režima vlada v delav-
ski zakonodaji največja zmeda in proti-
zakonitosti na tem polju so pač na dnev-
nem redu.

Ker ministrstvo za socialno politiko
po preteku več kot dveh let, odkar je sto-
pil zakon v veljavo, ni izdalo pravilnikov,
oziroma je zamudilo zakoniti rok, vlada
celo pri oblasteh, katerih naloga je skr-
beti za pravilno izpolnjevanje zakonov,

velika zmeda in anarhija. Delavstvo ima
samo tiste pravice, ki si jih izvojuje na
temelju moči svojih organizacij in mora se
boriti za pravice, ki mu jih zakon nedvo-
umno daje, katere pa mu državne oblasti
protizakonito prikrajšujejo, mesto da bi
vršile svojo dolžnost.

Na eni strani država bojkotira svojo
delavsko zakonodajo, na drugi pa je kot
privatni podjetnik vsled razmer prisiljena,
da na nekak način regulira v svojih pod-
jetjih delavsko vprašanje. To je predvsem
slučaj pri upravi monopolov, ki je, kakor
rečeno, po številu svojih ustanov in šte-
vilu zaposlenega delavstva največje pod-
jetje v naši državi.

Tobačno delavstvo je v vseh državah,
kjer obstoja tobačni monopol, od nekdanj
zavzemalo poseben položaj in so ti delavci
bili neke vrste državni nameščenci. Nji-
hov službeni položaj je bil povsod regu-
liran na temelju posebnih od dotične države
izdanih predpisov.

Za tobačno delavstvo v Ljubljani
in za tobačne ustanove v Dalmaciji, katere
dve provinci sta pripadali pod teritorij
bivše avstrijske države, je obstojal pose-
ben delavski red, posebni službeni pre-
pisi in statut o proviziji (mirovniini). Na
podlagi teh predpisov je bilo razmerje to-
bačnega delavstva napram državi kot de-
lodavcu zelo točno urejeno. Delojemalec
je postal po preteku predpisanih let stalni
delavec s sistemiziranim mestom in je
imel po izpolnitvi predpisanih pogojev
pravico na penzijo, ki je bila toliko, da
mu je v predvojni časih zagotovila za
stara leta skromno eksistenco.

Za monopolno delavstvo na Hrvat-
skem in Slavoniji so obstojali slični pre-
pisi, katere je izdalo ogrsko finančno mi-
nistrstvo, pod katerega kompetenco so
spadale monopolne ustanove na Hrvat-
skem in v Slavoniji.

Za Bosno in Hercegovino, ki je bila v
avstro-ogrski monarhiji nekaj corpus se-
paratum, je izdalo podobne predpise skup-
no ministrstvo financ, samo s to razliko,
da bosansko monopolno delavstvo ni
imelo zakonite pravice na provizijo, pač
pa se mu je v slučaju starosti in obne-
moglosti dajala neke vrste miloščina, in to
iz bolniške blagajne, ki so obstojale pri
posameznih tobačnih tovarnah. V pogledu
provizije za monopolno delavstvo v Her-
ceg-Bosni je bosanska vlada za časa sve-
tovne vojne izdelala načrt, ki pa vsled
razpada monarhije ni stopil v veljavo.

Predvojna Srbija je imela eno tobač-
no tovarno v Belgradu, ki je bila za časa
vojne vsled požara uničena in je po vojni
započela svoje poslovanje v Nišu, kjer še
danes obratuje. Delavski odnosi so bili
v Srbiji regulirani zopet na drug način,
kakor v ostalih jugoslovanskih pokrajinah.
Večina monopolnega delavstva v pred-
vojni Srbiji je imela položaj dnevničarjev,
ki niso imeli stalnih sistemiziranih mest,
temveč so jih vsled tega lahko odpustili
kakor delavstvo po drugih podjetjih. Le
mala količina teh delavcev je lahko prišla
v vrsto stalnih državnih nameščencev, ki
so pozneje tudi prejeli neko vrsto pen-
zije.

Tak je bil pravni položaj monopolne-
ga delavstva po zedinjenju in je v bistvu
ostal nespremenjen do danes.

Monopolno delavstvo se stalno pri-
tožuje, da je preslabo plačano, kar je tudi
res, posebno če se upošteva, kako ogrom-
ne milijone prinaša dohodek posebno to-
bačnega monopola ministrstvu financ. Dr-
žava je pač slab plačnik svojega delavstva.
Tako n. pr. monopolno delavstvo že celo
leto prosi za povišanje prejemkov. Zadnje
povišanje je dobilo nekako pred enim le-
tom, in od tedaj se vedno ponavljajo proš-
nje za novo povišanje, ker današnje dne-
vnice ne zadostujejo niti za najpotrebnejši
življenjski minimum. Prav v preteklem
letu so najvažnejše življenjske potrebščine
poskočile v ceni za 100 odstotkov, plača
pa je ostala ista in šele sedaj se je pri-
monopla oziroma minister finan-
prestanem pritisku poslancev toliko

čal, da je pristal na to, da se poviša de-
lavstvu v tobačnih tovarnah plača za šest
dinarjev dnevno.

Najbolj pereče je vprašanje monopol-
skih provizionistov, ki s svojimi provizi-
jami ne morejo ne živeti ne umreti. Nji-
hov položaj pravno še do danes ni urejen
in ni še rešeno, ali se morejo smatrati za
državne nameščence ali ne.

V pokrajinah bivše Avstrije so oni za-
vzemali poseben položaj; dobivali so pro-
vizijo — penzijo, — in to na temelju sta-
tuta, katerega je izdal avstrijski finančni
minister na temelju »Allerhöchster Ent-
schliebung« Franja Josipa. Ta statut pa
ni bil nikjer uradno publiciran, tako da je
v formalno-pravnem oziru njegova veljav-
nost zelo dvomljive narave. Pa brez ozi-
ra na to ima minister financ na temelju »za-
kona o monopolu tobaka«, ki je razširjen
na vso našo državo, pravico, da to vpra-
šanje uredi z uredbi. Slovenija ima danes
okroglo 1500 teh monopolskih penzionis-
tov, katerim plača država letno približno
4 milijone dinarjev provizije. Predvojna

provizija se je gibala med 10 do 80 kro-
nami mesečno. Ta skala je še vedno v ve-
ljavi, samo s to razliko, da je delegacija
ministrstva financ v Ljubljani, smatrajoč
te provizioniste kot neke vrste državne
nameščence, na temelju zakona o drugin-
skih dokladah priznala tudi njim drugin-
sko doklado, tako da ti provizionisti pre-
jemajo sedaj na račun provizije okroglo
200 dinarjev mesečno.

Na Hrvatskem in v Slavoniji preje-
majo samo temeljno predvojno provizijo,
to je 10 do 80 kron mesečno.

V Bosni in Hercegovini pa obstoja še
vedno sistem miloščine, kakor pred voj-
no, ki znaša za poedinca mesečno par di-
narjev.

Z ozirom na veliko razliko, ki obstoja
v delavskih odnosih v posameznih po-
krajinah v naši državi glede monopolne-
ga delavstva, je bila uprava monopolov
prisiljena; da vzame vprašanje svojega de-
lavstva v pretres, da uvede enoten sistem
in ga poenoti za vso državo, o čemer pa
izpogovorimo nekaj več jutri.

Vlada dela razpoloženje za Pašičev poraz.

VLADNI KROGI GOVORE O TAJNI POGODBI V ZAŠČITO NAŠIH NARODNIH
MANJŠIN V ITALIJI.

Belgrad, 25. jan. (Izv.) Belgrajski listi
obširno poročajo o navdušenih sprejemih,
ki so jih prirejali fašisti v Postojni, Trstu
in po ostali Italiji Pašiču na njegovem po-
tovanju v Rim. O sprejemu v Postojni po-
roča režimsko »Vreme«: »Splošni vtis je,
da so Italijani zadovoljni do navdušenja z
rešenjem reškega vprašanja.« O sprejemu
v Rimu pa poroča uradni Prebrosi: »Go-
spoda Pašič in Ninčič sta prišla v Rim. Na
postaji so jih pozdravili: Mussolini, dalje
generalni tajnik ministrstva vnanjih zadev
Contarini, tajnik ministrskega predsedstva
Acerbo, baron Ruso, šef Mussolinijevega
kabineta Gianini, generalni tajnik pravni-
škega oddelka, prefekt Rima, jugoslovanski
konzul, romunski in češkoslovaški posla-
nik in ostali predstavniki oblasti. Na per-
onu je stala četa karabinierjev in četa fa-
šistov, ki sta skazali predpisane časti.

Vlak je prišel ob 11 uri 55 minut. Ge-
neral Bordero je predstavil Pašiča Musso-
liniju. Podala sta si roke in ko sta drug

drugemu predstavila svoje spremstvo, so
se odpeljali vsi v »Grand Hotel« živahno
pozdravljeni od množice.

Ta poročila so pač najbolji dokaz, ka-
ko Italijani razumejo sporazum. Če bi jim
bil le v najmanjši meri neugoden, bi Pa-
šiču ne prirejali tako navdušenih in zma-
gonosnih sprejemov. S takimi uradnimi po-
ročili vlada sama potrjuje, da pridobi s
tem sporazumom le Italijo. Ta vtis so ho-
teli radikalni izpodbiti s tem, da so danes
prišli v parlamentu širiti vesti, da so spo-
razumu priključeni tudi protokoli, ki so za
Hrvate in Slovence zelo koristni, ker se
tičejo zaščite narodnih manjšin v Italiji in
mejnih korektur. Z ozirom na bodoče vo-
litve pa Italijani teh protokolov ne publi-
cirajo, da ne bi vzbudili nerazpoloženja
proti sedanji vladi. Kontrola resničnosti te
vesti ni mogoča, sigurno pa je, da obstoje
tajne pogodbe, samo to je vprašanje, če so
take kakor to trdijo radikalni.

Vladne skrbi.

VLADNE KOMBINACIJE O OPOZICIJSKEM BLOKU. — PRAVOSODNI MINI-
STER ZAHTEVA IZROČITEV RADIČA.

Belgrad, 25. januarja. (Izv.) Čim se je
sestal parlament, se je pri radikalih pri-
čelo mnogo razpravljati o notranjepolitič-
nem položaju in se seveda največ govori
o gibanju opozicije. V tem pogledu kro-
žijo med radikali najrazličnejše kombina-
cije, tako glede prihoda Radiča v Belgrad
kakor glede opozicijskega bloka. Ven-
dar so to zgolj kombinacije.

Belgrad, 25. januarja. (Izv.) Današnja
seja vlade je trajala od 5. do 9. ure zve-
čer. Znatno del se je bil posvečen no-
tranjepolitičnemu položaju s posebnim
ozirom na akcijo opozicije. Enemu delu
se je pristostvoval tudi dr. Svetek, ki
je poročal o konferenci v Ljubljani in v
Zagrebu glede parcelacije Slovenije in
Hrvatske v smislu našega včerajšnjega
poročila. Finančni minister je poročal o
posojilu »Uprave fondova« v znesku 15
milijonov švicarskih frankov. To posojilo
bi se imelo uporabiti za kredite belgraj-

skih špekulantov. Odobreni so krediti
uprave monopola in nekateri manjši
krediti.

Belgrad, 25. januarja. (Izv.) Pravo-
sodni minister dr. Perić je danes podal na-
rodni skupščini akt, s katerim zahteva, da
narodna skupščina izroči Radiča sodišču
radi sodelovanja v znani vohunski aferi
Androlićeve. Ker se je v tej zadevi vo-
dila doslej preiskava v Belgradu, zahteva
minister, da se Radič in podpredsednik
HRSS dr. Maček, ki je tudi vmešan v to
afero, pripeljeta v Belgrad, kjer bosta so-
jena pri tukajšnjem mestnem sodišču. Ta
zahteva pravosodnega ministra je izzvala
razumljivo začudenje v parlamentu, ker
se splošno zatrjuje in veruje, da je bila
afera Androlićeve zamišljena delo, za ka-
tero se dosedaj ni moglo najti nobenih do-
kazov in je zato preiskava ostala brez-
uspešna in so vsi krivci bili že svoječasno
spuščeni na svobodo.

Seja narodne skupščine.

Belgrad, 25. jan. (Izv.) Na današnji seji
parlamenta je bil izvoljen za 2. podpred-
sednika skupščine radikal Milutin Dra-
gović. Dobil je 115 glasov. 66 glasovnic je
bilo praznih, nekaj pa razdeljenih. Opozi-
cija ni nastopala složno. Nato so volili raz-
ne odbore in sicer: za ureditev pravnih
odnosov s Češkoslovaško, za zakon o dr-
žavni obrtni banki, za varstvo in ureditev
prometa, za zdravniško konvencijo med
kraljevino SHS in Poljsko in za konvencijo
solunskem pristanišču.

Jutri pride na vrsto razprava o fran-

coskem posojilu v znesku 300 milijonov
frankov.

SESTANEK FEDERALISTIČNEGA
BLOKA.

Belgrad, 25. jan. (Izv.) Z večernim br-
zovlakom sta se odpeljala v Zagreb dr. Ko-
rošec in dr. Spahović, kjer se sestanejo
jutri ob 10. dopoldne z vodilnimi hrvatski-
mi politikami.

NASTOP NAŠEGA DUNAJSKEGA
POSLANIKA.

Budimpešta, 25. jan. (Izv.) Jugoslo-
vanski poslanik Milojević je danes odpoto-
val na Dunaj, da prevzema posle našega
dunajskega poslanika.

Reparacijska pogajanja z Nemčijo.

Belgrad, 25. jan. (Izv.) V zunanjem ministristvu se je danes vršila konferenca višjih uradnikov zunanega in finančnega ministristva, na kateri so se izdelale nove instrukcije za našo delegacijo v Berlinu, ki se pogaja z Nemci glede nadaljne dobave reparacij. Kakor znano, so se tekom pogajanj pojavile velike težkoče z ozirom na trdovratno stališče Nemcev, ki hočejo dobavljati samo tiste reparacije, za katere je že plačana akontacija. Teh predlogov naša vlada seveda ni sprejela.

RODZIANKO. †

Belgrad, 25. jan. (Izv.) Danes je v Vršku umrl Radzianko, bivši predsednik ruske gosudarstvene dume, ki je bival pri nas kot begunec.

BRZOJAVKA ST. RADIČA MACDONALDU.

Zagreb, 25. jan. (Izv.) Stjepan Radić je z Dunaja poslal angleškemu ministrskemu predsedniku Mac Donaldu sledečo brzojavko: V imenu hrvatskega naroda in njegovega ustavnega zastopstva pozdravljam pacifiistično človečansko in konstitucionalno delavsko vlado. Upam, da bo Velika Britanija skrajšala zločinsko delovanje tajne diplomacije, ki sili tlačene narode na revolucijo, osvobodene pa na oboroževanje. Opozorjam dalje britansko vlado na zaroto srbskih militaristov, ki izdajajo Hrvate in Slovence, da na ta način pripravijo nov evropski spopad, v korist Srbije.

POLITIČEN PREPIR V SODNI DVORANI.

Zagreb, 25. jan. (Izv.) Danes dopoldne je prišlo pred sodiščem do ostrega spopada med frankovcem dr. Hrvojem in Radićevim zetom dr. Košutićem. Dr. Košutić in dr. Hrvoj sta začela razpravljati neka politična vprašanja in med prepričkom je zaklical dr. Hrvoj dr. Košutića: »Slava vam Srbom! Ljudje so z velikim zanimanjem poslušali ta preprič, v katerem je dr. Hrvoj izlil ves svoj žolč na dr. Košutića že vsled same misli, da bi moglo priti do odhoda radićevcev v Belgrad.

TEKMOVANJE MED BRATOM PRIBIČEVIĆEM.

Zagreb, 25. jan. (Izv.) Med Svetozarjem Pribičevićem in njegovim bratom Milanom je prišlo do zanimivega tekovanja, ki bi utegnulo imeti celo politične posledice. V rojstnem kraju rodbine Pribičević so začeli srbski kmetje odkrito simpatizirati s hrvatskimi kmeti. To razpoloženje poskuša Milan Pribičević izkoristiti za-se, dočim se Svetozar Pribičević boji, da ne bi zblizanje med srbskimi in hrvatskimi kmeti škodovalo njegovemu osebnemu prestižu.

Izjava dr. Beneša v Londonu.

London, 25. jan. (Izv.) »Reuter« poroča, da je češkoslovaški minister za zunanje zadeve dr. Beneš Curzonu izjavil, da francosko-češkoslovaška zvezna pogodba ne vsebuje nikakih vojaških obveznosti, ampak določa samo sporazumno postopanje obeh generalnih štabov. Pogodba je tako sestavljena, da ji more pristopiti tudi Anglija, ako želi.

PODPIS FRANCOSKO-ČESKE POGODBE.

Pariz, 25. jan. (Izv.) Poincare in dr. Beneš sta danes podpisala francosko-češko pogodbo. Besedilo te pogodbe bo objavljeno v nedeljo v Parizu in v Pragi.

OBVESTILO DUNAJSKI VLADI O FRANCOSKO-ČESKI POGODBI.

Dunaj, 25. jan. (Izv.) Tukajšnji češkoslovaški poslanik Krofta je danes sporočil ministru za zunanje zadeve Grünbergerju določbe francosko-češke pogodbe.

ANGLIJA ZA DRUŠTVO NARODOV.

Berlin, 25. jan. (Izv.) V velikem političnem govoru je izjavil lord Grey, da se mora vsa mirovna politika naslanjati na določbe Društva narodov. Če Nemčija podpiše določbe Društva narodov, bo Anglija v slučaju konflikta med Nemčijo in Francijo ostala nevtralna, ako bi se izkazalo, da sta se obe državi pregrešili proti določbam Društva narodov; če bi se pa v slučaju nemško-francoskega konflikta izkazalo, da zadene krivda samo eno stran, bi Anglija z vso močjo prisilila nasprotno stran, da se drži podpisanih določb.

ANGLEŠKI POSLANIK ZA MOSKVO.

London, 25. jan. (Izv.) O'Grady je imenovan za poslanika v Moskvi ter je to mesto sprejel.

ŠTRAJK ŽELEZNIČARJEV V ANGLIJI.

London, 25. jan. (Izv.) Štrajk železničarjev traja dalje.

NOVE VOLITVE V ITALIJI.

Rim, 25. jan. (Izv.) Kraljevski dekret o razpustu parlamenta določa dan novih volitev na 6. aprila, sklicanje novega parlamenta pa na 24. maja.

AKCIJA ZA SKUPNO LISTO SOCIALISTIČNIH STRANK V ITALIJI.

Rim, 25. januarja. (Izv.) Komunistična stranka je predložila obema frakcijama socialistov, unitarcem in maksimalistom, da postavijo za prihodnje volitve skupno listo pod naslovom »Unita proletaria«.

ODKLONITEV FRANCOSKEGA POSOJILA V ROMUNIJU.

Bukarešt, 25. jan. (Izv.) Romunija je odklonila francosko posojilo v znesku 100 milijonov frankov.

OB LJENINOVIM SMRTI.

Moskva, 25. januarja. (Izv.) Ljeningovo truplo bodo pokopali v soboto na Rdečem trgu poleg Kremļa.

Petrograd, 25. januarja. (Izv.) Tukajšnji sovjet je sklenil, da se imenuje mesto Petrograd odslej Ljeningrad.

LIKVIDACIJA SOVJETSKE MISIJE V PARIZU.

Pariz, 25. jan. (Izv.) Dosedanji trgovski zastopnik sovjetske vlade v Parizu Skobelev je dobil naročilo, da svoj urad v Parizu likvidira in da poplača vso škodo, ki bi jo utegnili utrpeti razni podjetniki vsled že podpisanih pogodb. Skobelevu je naročeno, da se z vsem svojim osebjem preseli v London.

MEDNARODNO POSOJILLO ZA OGRSKO.

London, 25. jan. (Izv.) »Daily Telegr.« poroča, da se pripravlja subskripcija 10 in pol milijonov funtov posojila za Ogrsko. Od te vsote prevzamejo 4 milijone Združene države S. A. in druge države, ostalo pa Anglija.

POTOVANJA OGRSKIH DRŽAVNIKOV.

London, 25. januarja. (Izv.) Ogrski zunanji minister je odpotoval v Pariz.

VELIKA PONEVERBA V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 25. jan. (Izv.) Pri »Učiteljski banki« so prišli na sled velikim po-

neverbam. Primanjkljaj znaša 1 in pol milijarde ogrskih kron. Policija je zaprla predsednika upravnega sveta in štiri člane nadzorstva.

POLITIČNI UMORI V NEMČIJI.

Berlin, 25. jan. (Izv.) Včeraj zvečer so neznanec v Mayenu ustrelili vodjo ondotnih separatistov Schlichta.

PROCES PROTI VODJI BAVARSKIH FAŠISTOV.

Monakovo, 25. januarja. (Izv.) Dne 18. februarja se bo začel proces proti narodnemu socialistu Hitlerju.

EKSPLOZIJA V NEMČIJI.

Berlin, 25. januarja. (Izv.) Včeraj se je dogodila v velikih delavnicah družbe »Leuna« pri Merseburgu velika eksplozija, vsled katere je poškodovanih veliko število poslopij.

Poizkusi za cerkveno združenje na Angleškem.

(Od našega londonskega poročevalca.)

Dr. Davidson, primas Anglije in nadškof v Canterbury je na sv. večer preteklega leta objavil senzacionalno pismo, ki ga je poslal »vsem metropolitom in nadškofom anglikanske Cerkve«.

Anglikanski primas podaja v tem dokumentu natančno poročilo o uspehu svojega oklica »na vesoljni krščanski svet«, ki ga je 1. 1920 v imenu anglikanske Cerkve razposlal iz svoje palače Lameth. Akoravno sta dve tretjini pisma posvečeni zgolj poglobitvi razmer med protestantskimi cerkvami samimi ter »oficialnemu priznanju anglikanskega posvečevanja po pravoslavnem sv. sinodu v Carigradu«, vendar je javno mnenje takoj obrnilo vso svojo pozornost na poročilo o »poizkusih, priti do medsebojnega sporazuma med anglikansko cerkvijo in med Rimom«. Izključno to poglavje je okupiralo dva dni zaporedoma časopisje združene kraljevine.

Canterburyski nadškof naznanja, da so se po lamethskem oklicu 1920 l. vršile 3 konference med anglikanskimi in katoliškimi zastopniki in sicer v palači kardinala Merciera v Matines v Belgiji. Prva konferenca je bila baje privatnega značaja; drugi sestanek (marec 1923) je bil v toliko ofcielen, ker je od angleške strani dr. Davidson na svojo odgovornost imenoval nekaj eminentnih strokovnjakov in ker je baje tudi Vatikan dal dovoljenje katoliškim zastopnikom.

Od anglikanske strani so prisostvovali: škof dr. Gero, prof. A. Robinson, prof. Frere, prof. Kidd in lord Halifax.

Od katoliške strani: kardinal Mercier (kot gostitelj), njegov gener. vikar van Roey, Mgr. Batifol iz Pariza, abbe Hemmer in abbe Portal.

Nadškofovo pismo priznava, da se pogajanja niti niso začela, da so se vršili samo prvi pogovori, ki so razjasnili nekaj težav, a ne izgubljajo upanja, da bo uspeh teh prizadevanj gotovo odgovarjal dobremu razpoloženju strokovnjakov v Malines. Pismo pristavlja, da 1. anglikanski zastopniki ne govorijo v imenu anglikanske cerkve ampak reprezentirajo edinole same osebe in 2. da imajo nalogo, da tradicionalnih mejnikov iz 16. in 17. stoletja med pogajanjmi nikdar ne preokračajo.

Kar je sledilo škofovi encikliki, je povsem zanimivo in instruktivno.

Kot en mož so se oglasili zastopniki vseh struj v ofcielni anglikanski cerkvi in

govorniki neštevilnih nonkonformističnih sekt in zaporedoma »zavzeli svoje stališče« napram nadškofovi iniciativi. Debata, ki je sledila, je dokazala zopet enkrat dvoje:

1. Da Lameth palača ne more in ne sme govoriti v imenu anglikanske cerkve. Angleški primas nima nobene avtoritete pri čred, nad katero ofcialno vlada.

2. Da so vsi poizkusi, ki stremijo za tem, da bi se anglikanska cerkev pridružila kot enota rimsko-katoliški Cerkvi, nemogoči tako dolgo, dokler se ne izvrši cerkveno ujedinjenje v Angliji sami.

Z drugimi besedami rečeno, »Christ-maspudding, ki ga je angleški primas serviral svoji neuboglivi čred« priča, da je navdušenje nekaterih francoskih krogov za unijo velikanski anahronizem. Anglija se ne bo vrnila h katoliški Cerkvi ob roki svojega episkopata, ampak s pomočjo individualnih spreobrnitev.

Stališče katoliškega episkopata v Angliji je bilo seveda popolnoma jasno. Kot l. 1896, tako so tudi danes katoliški škofje mnenja, da vsi ti poizkusi ne vodijo do nikakih pozitivnih rezultatov in le škodijo misijonskemu delu katoliške cerkve v Angliji.

Pristavljamo, da so se sestanki v Malines vršili vsled silnih naporov lord Halifax-a in njegovega francoskega prijatelja abbe Portala. Ti dve osebnosti sta znani že iz dobe, ko je papež Leon XIII. skoroda šel na lila tem unionistom bona fide in je v najskrajnejšem trenutku bil rešen svojega optimizma po kardinalu Vaughanu, ki se je ves navorzen peljal iz Londona v Rim, da reši, kar je še mogoče. P. Portal je bil nato od Rima konfiniran in povabljen, naj zaenkrat svoje delovanje ustavi. Pisatelju teh vrst je osebno znano, s kakim navdušenjem je P. Portal bral »Lamethov oklic iz l. 1920« in kako je naprosil kardinala Merciera, da dovoli, da se prva konferenca z lord Halifaxom vrši v njegovi palači.

Niti Vatikan niti angleški episkopat ni udeležen od katoliške strani. Kardinal Mercier je ponudil gostoljubno svojo palačo, v kateri so se znašli stari prijatelji, ki poraza l. 1896 niso mogli pozabiti.

Tukajšnji katoličani upajo, da je »table-talk« (Bierschweffel) v Malines, zadnja neusluga, ki sta jo lord Halifax in P. Portal, oba v najboljši volji, napravila katoliški ideji v Angliji. Zadržja, ker sta stara in ker šole ne zapuščata.

Tedenski pregled.

Sporazum z Italijo je sklenjen. V četrtek sta se odpeljala na Mussolinijevo povabilo v Rim ministrski predsednik Pašić in zunanji minister dr. Ninčić. Pašić danes lastnoročno podpiše sporazum ali, bolje rečeno, svoj diplomatični poraz. Ne samo Slovenci in Hrvati obsojajo ta k sporazum, kakršen se je sklenil, marveč je istih misli vsa parlamentarna opozicija, celo v radikalnem klubu so mnogi mnenja, da pomeni sklenjeni sporazum popoln poraz naše diplomacije.

Finančni minister dr. Stojadinović se je udal zahtevi Jugoslovanskega kluba, da morajo biti dohodki 80.000 K prosti osebnih dohodnine, v toliko, da je zvišal za Slovenijo in Dalmacijo eksistenčni minimum na 20.000 K, na spremembo lestvice za osebnodohodninski davek pa ni pristal.

V četrtek se je v narodni skupščini vršila debata o interpelaciji posl. Kremžarja in tovarišev glede postopanja vladnih organov proti rudarjem za časa zadnje trboveljske stavke. Od Jugoslovanskega kluba so govorili posl. Kremžar, Kugovnik

Edmund About:

23

Kralj gora.

Iz francoščine prestavila K. Hafner.

Besedam je sledilo dejanje. Izgnal sem zaostale, zbudil speče, stresel meniha, prisilil Korfijota, da mi je pomagal in kmalu je četa tolovajev, četa oborožena z noži in pištolami, zapustila prostor z ovčjo poveljnostjo, nalahno se ustavlja, počasi stopicajoč in obračajoč glave kot učenci, ki beže k pouku, ko je minul počitek.

Končno smo bili sami s Korfijotom: Rekel sem gospej Simons: »Gospa, tu smo sedaj doma. Če vam je prav, si razdelimo prostor na dva dela? Jaz rabim samo majhen kotiček, da razpnem svoj šotor. Zadaž za temi drevesi se bom prav dobro počutil in ves ostali prostor si lahko obdržite zase. Imeli boste studenec blizu in ta okolica vas ne bo motila, ker pada voda v prepad, tiho šumljaje kot gorski sen.«

Moja ponudba je bila slabo sprejeta. Ti ženski bi bili radi obdržali ves prostor zase, mene pa poslali spat med tolovaje. Res bi bila s tem angleška etiketa nekaj pridobila, toda jaz bi bil s to ločitvijo izgubil Marijano izpred oči. Pa tudi sem bil trdno odločen, da hočem spati daleč proč od uši. Korfijot je podpiral moj predlog, ker mu je olajševal stražo. Imel je povelje, da nas čuva noč in dan. Zmenili smo se, da bo spal pri mojem šotoru. Zahteval sem med nama le šest angleških čevljev razdalja.

Ko je bil mir sklenjen, sem se nastanil v svojem kotičku, da pričnem lov na svojo hišno divjačino. Toda komaj sem napravil prvi pogon, so se že prikazali na obzorju ravednežji z izgovorom, da nam prinesejo šotore. Gospa Simons je glasno vpila, ko je videla, da je vsa njena hiša sestavljena iz debelega sivega sukna, ki je bil zložen po sredi in pritrtjen s koli v zemljo in na dve strani odprt vetru. Korfijot je prisegal, da stanujemo kot principi, izvzemši, če bi deževalo ali močno veter pihal. Četa četa je začela postavljati kole, napravljati naše postelje in prinašati odeje. Vsaka postelja je sestojala iz preproge, ki je bila pokrita z debelim plaščem iz kozjih kož. Ob šestih se je prišel kralj na lastne oči prepričati, če nam ničesar ne manjka. Gospa Simons, ki je bila bolj jezna kot kdaj prej, je odgovorila, da ji manjka vsega. Jaz sem si odločno prepovedal vse nepotrebne obiske. Kralj je izdal stroga povelja, ki jih nihče ni slušal. Disciplina je francoska beseda, ki je skoraj ni moč predstaviti v grški jezik.

Kralj in njegovi podložniki so se odstranili ob sedmih in prinesli so nam večerjo. Štiri smolnate baklje so razsvetilevale mizo. Njihova motna in rdeča svetloba je čudno obsevala nekoliko blede Marijanin obraz. Zdel se je, kot bi se njene oči širile in vžigale v očesni votlini kot trepetajoča svetilka v morskem svetilniku. Njen od utrujenosti zbit glas je v presledkih dobil neko posebno barvo. Ko sem jo poslušal, je moj duh blodil po nadnaravnem svetu in v

meni se je vzbudil odmev fantastičnih pravljic. V grmu je pel slavec in zdelo se mi je, da njegov srebrni glas plava po Marijaninih ustnicah. Dan je bil težak za nas vse, in celo jaz, ki sem vam jasno dokazal, da imam dober tek, sem spoznal, da sem bolj truden kot lačen. Želel sem damama lahko noč in odšel v svoj šotor. Tu sem v hipu pozabil slavčeka, nevarnost, odkupnino in uši; zatisnil sem oči in zaspal.

Naenkrat me je vzbudilo divje streljanje. Vstal sem tako hitro, da sem z glavo butnil ob kole svojega šotora. V istem hipu sem slišal dva ženska glasova, ki sta kričala: »Rešeni smo! Orožniki! Videl sem dve ali tri sence, ki so prestrašene bežale v noč. V svojem veselju, svoji zmedenosti sem ustavil prvo, ki je šla mimo mojih vrat; bil je Korfijot.

»Stoj!« je zakričal. »Kam bežite?«

»Pasji sink« sem mu odgovoril, gledat grem, če bodo orožniki kaj kmalu postreljali tvoje tovariše.«

Gospa Simons in njena hči sta, sledeč mojemu glasu, pritekli k nama. Korfijot nam je rekel:

»Orožniki ne potujejo danes. Prvega maja smo: dvojen praznik. Streljanje, ki ste ga slišali, je znak, da se prične razveseljevanje. Polnoč je minula in do jutri opolnoči bodo naši tovariši pili vino, jedli meso, plesali romaiko in streljali. Veseli bomo, če si hočete ogledati ta prizor. Rajše bom pazil na vas ob ognjišču kot ob studencu.«

»Lažete!« je rekla gospa Simons. »To so orožniki!«

»Poglejmo!« je dostavila Marijana.

Jaz sem jim sledil. Hrušč je bil tako velik, da o spanju ni bilo več govora. Naš vodnik je preokračil z nami kraljev kabinet in nam pokazal tolovajsko taborišče. Bilo je razsvetljeno kot ob požaru. Cela smreke so gorele v kratkih presledkih. Pet ali šest gruč moč je sedelo okoli ognja, kjer so pekli janjce na ražnjih. V sredi množice se je vil pisan trak plesalcev, ki so poskakovali ob zvokih divje godbe. Strelji so se slišali od vseh strani. Ena kroglica je priletela v našo smer in slišal sem, ko je zvižgala za prst mimo mojega ušesa. Prosil sem dami, naj pospešita korake, v upanju, da bomo v kraljevi bližini izven nevarnosti. Kralj je sedel na svoji preprogi in svečano predsedoval razveseljevanju svojega ljudstva. Okoli njega so se mehovi praznili kot navadne steklenice, janjci so izginjali kot jerebice; vsak veseljak je odnesel celo bedro ali pleče v roki. Orkester je obstojal iz razglašenega bobna in kričnega klarineta. Plesalci so sezuli svoje čevlje, da so bili bolj gibčni. Gibali so se na mestu, da so jim kosti pokale. Od časa do časa je kdo izmed njih zapustil krog, spraznil čašo vina, vgriznil v kos mesa, parkrat ustrelil in se povrnil med plesalce. Vsi ti ljudje, izvzemši kralja, so pili, jedli, kričali in skakali: niti enega nisem videl, ki bi se smejal.

Hadži Stavros se je vljudno oprstil, da so nas vzbudili.

in Gostinčar, ki so vladi tako temeljito izprašali vest, da so ministri obljubili poboljšati se in podvzeti korake za zvišanje plač rudarjem za najmanj 4 Din dnevno in da se odpuščeni delavci ponovno sprejmejo.

Volitve v cenišne komisije so se vršile preteklo nedeljo. Nasplošno je javnost pokazala za te važne volitve premalo zanimanja. Zmagale so povsod kompromisne liste, kjer so bile postavljene, kjer pa jih ni bilo, pa skoro povsod lista SLS. Samostojneži so s svojimi kandidatskimi listami pošteno pogoreli.

Razgovori za opozicijski blok se med opozicijskimi parlamentarnimi klubi nadaljujejo. Zemljoradniki ne kažejo za trden blok proti sedanjim vladim, odkar so sprejeli v svoj klub posl. Puclja. Radičevci so se izjavili za tako zvezo opozicijskih strank, ni še pa znano, ali hočejo tudi sami aktivno sodelovati. Sama želja nič ne izda v političnem življenju. Danes se vršijo v Zagrebu razgovori med voditelji federalističnega bloka in je pričakovati odločitve Radičeve stranke, v kateri v tem oziru niso vsi enakega mišljenja.

Ruski boljševiški diktator Ljening je umrl 20. t. m. v Gorkem na paraliziranih organih. Truplo prepeljejo v Moskvo. Mnogi mislijo, da se bo boljševiška stavba po njegovi smrti začela rušiti, za kar da so že dani znaki. Istočasno, ko je došlo v svet poročilo o Ljeningovi smrti, je prišel v Angliji na vladno krmilo voditelj delavske stranke Mac Donald, ki se od marksističnih boljševikov blagodejno razločuje kot mož delavske demokracije in nasprotnik terorja, ki je nad Rusijo prinesel toliko gorja.

Protestni shod

proti sporazumu z Italijo, ki ne daje zaščite našim zaslužnim bratom, se vrši V SOBOTO, DNE 26. JAN. OB 6. ZVEČER V VELIKI UNIONOVI DVORANI.

Akcijski odbor
narodnoobrambnih društev.

Politične vesti.

† Vse niti med N. N. S. in J. D. S. pretrgane. Liberalci se zaradi prelomitve pakta med NNS in JDS od strani demokratov pripravljajo dalje. Facit te pravde je, da je besedolomstvo JDS brezsporno dokazano. Svoječasni sporazum med NNS in JDS določa, da prof. Reisner kot poslanec odstopi in svoj mandat prepusti dr. Ravniharju, čim bo uradnika pragmatika do 1. januarja 1924 uzakonjena; če pa ne bo uzakonjena, se obe načelstvi sestanejo, da termin eventualno podaljšata. Če bi se pa tozadevno sporazum ne dosegel, Reisner 1. januarja na vsak način mandat odloži. JDS se, kakor znano, zdaj izgovarja, da NNS ni poravnala polovice stroškov za volivno agitacijo, da ni hotela obiskati sestanka v svrhu eventualnega podaljšanja termina in da se je bil dr. Ravnihar odločil, da stopi v radikalni klub. Nasproti temu ugotavlja načelstvo NNS, da v pogodbi o kakih poravnavi volivnih stroškov ni bilo govora, da pa je NNS odgovarjajočo vsoto kljub temu založila — nadalje, da je bil setanek glede eventualnega podaljšanja termina za dr. Reisnerjev mandat določen le za slučaj, da bi se uradniški zakon do 1. januarja t. l. ne uzakonil, in končno, da sta oba kandidata v slučaju izvolitve glede svoje parlamentarne opredelitve bila vezana vsak na sklep načelstva svoje stranke — Reisner na sklep JDS, Ravnihar pa na sklep NNS. — Če se točno prebere pogodba, je za vsakega človeka jasno, da ima NNS prav in da je JDS eklatantno prekršil pogodbo. »Jutro« se je dolgo časa zvičalo, zdaj pa se ne opravičuje več, ker se sploh ne more, ko je pogodba objavljena in ne pripušča nobene dvoma. Načelstvo NNS pa je sklenilo, da ukine vsako občebovanje z načelstvom JDS, kar velja tudi za delegacijo NNS v občinskem svetu ljubljanskem, tako da »Jugoslovanska Zajednica« nič več ne obstoja. — V odgovor nato preli »Jutro« z bojkom Jugoslovanske in Glasbene Matice, katerima načeljuje dr. Ravnihar. Svojega verolomstva pa s tem seveda ne izbršuje, kakor ne izbršuje dejstva, da JDS ne pozna absolutno nobene morale v političnem življenju.

† Posrblijevanje naše uprave. Naši uradi so začeli čemdalje bolj občebovati s centralno upravo v Beogradu v srbsčini, oziroma v cirilici. Tega, pravijo, ne delajo zategadelj, ker bi prezirali slovenski jezik, temveč zgolj iz praktičnih razlogov. Kajti — tako se opravičujejo — mnogi srbijski uradniki v ministrstvih latinice sploh ne znajo in slovenske dopise mečejo v koš, oziroma jih vobče ne rešujejo. Mi smo seveda mnenja, da je to čisto napačna metoda, kajti gospode ministrstvalne uradnike treba prisiliti, da se naučijo slovenščine in latinice s tem, da se jim principijelno piše ne samo v latinici, ampak slovensko, pa naj bo to tudi samemu

g. ministru. Ako se mi srbsčine in cirilice učimo in jo znamo, naj se tudi gospodje Srbijanci nauče slovenščine, oziroma latinščine, katera jim lahko zelo prav pride. Po ustavi je slovenščina srbsčini enakovpravna in če jaz sprejemam srbske dopise gg. ministrov in njihovih uradnikov, moram zahtevati, da sprejemajo in rešujejo tudi oni slovenske akte, kakor se spodobi, ne pa da zavijajo vanje klobase in sir. Taki uradniki naj gredo rajši janice past, nego da sede po pisarnah. Sicer pa se našim uradom njihova uslužnost in konnivenca napram belgrajskim uradom jako slabo splačuje. Kajti pravkar izvemo, da so iz Beograda poslali v Ljubljano tiskovine za trošarino v cirilici! To je nesramnost, v kateri tiči sistem, namreč tendenca, da se srbsčina in cirilica odzgoraj polagoma uvaja, dokler slovenščina ne bo popolnoma izginila. Tudi monopolski obrazi za pobiranje taks v gostilnah so izključno srbski, tiskani samo v cirilici. Če hoče g. finančni minister od nas denar, je najmanjše, kar moramo najodločneje zahtevati, da da za Slovenijo na razpolago slovenske obrazce. V tem oziru je bila celo germanizatorična Avstrija previdnejša in pametnejša! Naše oblasti bi morale take obrazce odklanjati, ker sicer se bo zgodilo, da jih bo občinstvo odklonilo, ker treba je, da se enkrat naša javnost proti temu z vso odločnostjo dvigne: naši poslanci pa bodo temu posvetili največjo pozornost. V Sloveniji ima slovenščina vsepovsod biti uradni jezik in s centralno se ima v slovenščini občebovati. To mora biti odsej ena izmed kardinalnih točk naših avtonomističnih zahtev, brez katere se z nikomur ne razgovarjamo.

† Prepozno? Osješka »Die Dra« piše 23. jan. v članku »Alea jacta est« k političnem položaju ob novem zasedanju parlamenta, da je vlada nujno potrebovala mir z Italijo, samo da bi mogla izvesti vidovdanske ustave po svojem načrtu. Redukcija uradništva v Zagrebu je v polnem teku, do 15. februarja mora parcelacija biti končana. Ne vpraša se pri tem prav nič, bo li ta razdelitev dobro vršila svoj posel ali ne: centralistična misel gre preko vseh malenkostnih zaprek. Saj je znano, kako izvežbano uradništvo imamo v centrali! V drugih državah je nastal centralizem po evoluciji. Za kar so najbolj napredne države potrebovale desetletja, to se pri nas izvrši kar čez noč. Zmešnjava je neizbežna, plačalo jo bo seveda ljudstvo. Do parcelacije in do neugodne pogodbe z Italijo ne bi nikdar prišlo, če bi bil prišel v parlament hrvatski blok. Pasivna politika, ki jo je začel Radič, ni vredna počenega groša. Da nele to, je v kvar Hrvatski, v kvar nie avtonomiji in zaželjeni samostojnosti. Razumemo prav dobro prizadevanje dr. Koroščevo, da bi to politiko izvelkel iz zagate z odstranitvijo opozicijskega bloka ter preprečil izvršbo vidovdanske ustave. Žal, da je to že prekasno, ker je kocka že odločena. Vlada gre mirno po svojih potih ne meneč se ne za Radiča in ne za Pašiča, ne za Hrvatsko in ne za Slovenijo. Zakaj to bo pač uvidel že vsak Radičev, da so demokrati z radikalni istih misli glede centralistične uprave. Dr. Korošec bo zaman trkal na demokratska vrata. Morda se bo hrvatski blok nekoga dne sporazumel z demokrati, toda to bo tedaj, ko bo centralistična uprava popolnoma pod streho. — Ali je vse že prepozno, pokaže bližnja bodočnost. Žal, da je le preveč resnična pripomba glede pasivne politike hrvatskega bloka.

Pismo iz Dalmacije.

Uničene katoliške ustanove. Ogromna škoda. Akcija za obnovo.

(Posebni dopis »Slovenec«.)

Split, 20. jan. 1924.

Katoliško gibanje v Dalmaciji je začelo strahovito nesrečo. Silen požar je popolnoma uničil palačo stare škofije, kjer je bilo središče vseh katoliških kulturno-prosvetnih organizacij. Popolnoma je uničena moderno urejena Leonova tiskarna, bogato opremljena Hrvatska knjigarna, Hrvatski katoliški narodni savez, uredništvo in uprava »Jadrana«, pisarniška opravila za novo gospodarsko hranilnico, stanovanje škofijskega tajnika Matulića, skladišče pohištva in skladišče restavracije.

V prostorih Hrv. katol. nar. saveza je bila velika dvorana za predstave, oder z garderobo, prosvetni kino, filmi, skioptični aparat s serijo diapozitivov.

Materialna škoda znaša približno 10 milijonov dinarjev, zavarovalnina pa komaj pol milijona. S tem je katoliško gibanje za desetletja vrženo nazaj, kulturno-prosvetno delo je ustavljeno, a društva po deželi so ostala brez svoje centrale.

Je-li ta požar nastal slučajno, po ne previdnosti ali zlobi, je tačas težko ustanoviti. Že nad 20 let se je vodil boj zaradi stare škofije. Eni so bili za to, da se prenovi ali popravi, drugi da se poruši. Večkrat je bilo slišati po mestu, kako so neodgovorni elementi naglašali, da je treba vse to uničiti. Treba je vedeti tudi to, da

so mnogi neradi gledali nagli razvoj katoliške akcije v Dalmaciji. Bilo je že neka poizkusov, da se ta stara palača zažge.

Kako naglo se je začelo v Splitu razvijati katoliško življenje, dokazuje dejstvo, da se je morala predstava, ki jo je isti večer priredil naraščaj katol. ženskega prosvetnega društva »Danica«, dvakrat drug za drugim ponoviti. Ako bi bilo več spretnosti in organizacije, bi se bili mogli rešiti i knjigarna i tiskarna.

Da porušeno znova zgradimo in obnovimo katoliške ustanove, je potrebna hitra in organizirana akcija. V to svrhu se je v Splitu osnoval poseben odbor. Pokrovitelj mu je presv. škof dr. Bonefačić, častni predsednik msgr. dr. Bullč. Za predsednika odbora je imenovan prof. theol. Butković, za tajnika pa Matulić in o. Miolin.

Prepričani smo, da je ta težki udarec, ki je zadal dalmatinske katoličane, našel odmev tudi v bratski Sloveniji, ki zna ceniti važnost katoliške akcije. Katoliška Dalmacija upa, da bo Slovenija, poleg ostalih delov naše države, pokazala svojo ljubezen za katoliško gibanje v Dalmaciji in

Protestiramo.

Jutri obhaja pravoslavna cerkev praznik srbskega svetnika sv. Save. Pravoslavna cerkvena občina priredi v proslavo tega svetnika v dvorani hotela Union slavnost. Višji šolski svet je poslal vsem šolskim ravnateljstvom in vodstvom okrožnico, v kateri pravi, da bi bilo primerno, da se te slavnosti udeleži vsak razred po dveh zastopnikih, ki se prostovoljno za to oglase. Šolska ravnateljstva in vodstva smatrajo to vabilo za povelje in so že določajo učenci-zastopniki.

Nič nimamo proti temu, če naša šolska mladina proslavlja sv. Sava kot prosvetnega delavca med bratskim srbskim narodom. Pravično bi bilo seveda, da bi naše šole enako — vsaj enako — proslavljale tudi slovenske in hrvatske kulturne delavce iz starih časov. Tudi bi prav nič ne ugovarjali, če bi priredili slavnost sv. Savi na čast ljubljanski Srbi in bi na to slavnost vabil višji šolski svet našo šolsko mladino. Sv. Sava je bil velik Srb, in če častimo velike moze vsakega naroda, je prav, da slavimo posebno moza slovanske krvi.

Kadar pa take slavnosti prireja pravoslavna cerkvena občina, imajo verski, konfesionalni značaj. Pri takih slavnostih pa naša katoliška šolska mladina ne sme sodelovati. Hočemo versko strpnost, ne maramo pa verskega indiferentizma. In ker podobno konfesionalno pobarvane slavnosti, ki naj bi se je udeležila po zastopnikih tudi šolska mladina, nujno vodijo v verski indiferentizem, odločno protestiramo proti tozadevni okrožnici višjega šolskega sveta in zahtevamo, da jo prekliče.

Somišljeniki!

Zadnji dnevi meseca januarja, v katerem se popravljajo uradoma volivni imeniki, potekajo. Ali ste storili svojo dolžnost, da ne bo manjkal noben naš volivec? Ali ste pogledali imenik in zahtevali popravilo zlasti tam, kjer je župan ali občinski tajnik nasproten? Vedite, da je sedaj storjenega lahko mnogo dela za kake eventualne volitve!

Dnevne novice.

— Tržič. V ponedeljek, 28. jan. ob 8. zvečer se vrši v »Našem domu« javen ljudski shod. Obravnavalo se bo: 1. Resnica o pravdi in poravnavi med občno in predilnico glede vodne sile na Fabriki. 2. Kako je z nameravanjem občinskim davkom na motorne sile. Šolske zadeve: Izšolanje izventriških otrok, zidava nove šole, proračun krajnega šolskega sveta in tržiški občinski odbor. — Vabljeni so pristaši vseh političnih strank!

— Nove določbe za izdajanje potnih listov. Notranje ministrstvo pripravlja nov pravilnik za izdajanje potnih listov in legitimacij v inozemstvo.

— Za vrnitev zadnjih jugoslovanskih ujetnikov iz Rusije. Mednarodni odbor Rdečega križa v Ženevi je dognal, da je v Rusiji še 300 jugoslovanskih ujetnikov iz svetovne vojne. Podrobne podatke o teh ujetnikih bo gori imenovani odbor poslal našemu vojnemu ministrstvu, ki jih bo potem dalo na razpolago prizadetim družinam oziroma sorodnikom ujetnikov.

— Varstvo častniških stanovskih interesov. Lastnik subotškega »Hirlapa« dr. Samuel Boschan je protizakonito odpustil urednika lista Andorja Nagy. Subotška sekcija Jugoslov. novinarskega združenja je energično nastopila v obrambo tovariša Nagy in uvedla primerno akcijo, da mu izvojuje popolno gmotno in moralno zadostženje.

— Univerzalen sodnik. Na celjskem okrajnem sodišču soba št. 9, uraduje sodnik, ki je obenem sam sebi v isti osebi

organizirala odbore za pomoč ponesrečenim katoliškim ustanovam.

Uničene so nam naše najboljše institucije, ostali smo brez strehe in pohištva, toda ostala nam je misel katoliške obnove in nada, da porušeno znova dvignemo in nadaljujemo z delom. Za to bo treba mnogo materialnih žrtv, mnogo energije, dela in požrtvovalnosti. Živa vera in nada na uspeh nam bosta v spodbudo, da ne klenemo na započetem potu obnove.

Številnim katoliškim akademikom iz Dalmacije, ki študirajo v Ljubljani, živo priporočamo, da nas v tej akciji tudi oni podpro. Zgradba, v kateri so v prešlih letih marljivo delali in prebili najlepše dneve svoje mladosti, je preko noči izginila. Nova zgradba in obnovljene ustanove naj jim bodo cilj, a na delu obnove bodo imeli, ko dovrše študije, največji delež ravno oni, saj so prav oni nada katoliškega gibanja v Dalmaciji.

Katoliška solidarnost naj se ob tej priliki vidno pokaže. Vsi na plan v delu za obnovo uničenih katoliških ustanov v Dalmaciji!

upravitelj državnega pravdnštva, zapisnikar in sodni sluga. Vse te posle opravlja hkrati sam. Manjka le še, da bi tudi kaznjencem drva cepil. Potem se pa govori še o redukciji. Ljudje, ki imajo opravka na tem oddelku, v resnici ne vedo ali so pred sodnikom ali kje na financih, ker k vsemu še pride, da mora sodnik pod kaznijo večkratne globe in disciplinarne preiskave od vsakega obojenega včasih tudi oproščenega postopaka in berača še takse iztirjavati. Na tem oddelku je predlanskim zgodnja smrt reducirala enega sodnika v najboljših letih, lani si je drug nakopal smrtnonevarno bolezen in izgubil zdravje. Kako dolgo bo le sedanjí vzdržal pri naporu delu v skrajno slabih prostorih pri sijajnih taksah, pobranih za fiskus in borni svoji plači? Morebiti bi lahko rekla Ljubljana kako besedo in funkcije zopet po zakonu razdelila na poklicno osebo? Njena dolžnost bi bila!

— Oseba vest. Obratni ravnatelj bivše južne železnice v Ljubljani, g. Viktor Bračič, stopi s 1. februarjem 1924 v zaslužni stalni pokoj. Gosp. Bračič ni bil samo odličen strokovnjak v svojem poklicu, temveč tudi mož pravega socialnega duha. Svojemu podrejenemu osebju ni bil samo v vsakem oziru koncilijanten predstojnik, temveč tudi skrben oče. Uvidel je žalosten gmoten položaj osebja in znal je najti virov za pomoč, kolikor mu je bilo ob danih razmerah sploh mogoče. Osebe ga bo občutno pogrešale, ker se mu že sedaj, ko je imel g. Bračič še uplívno besedo pri državni upravi železnice in sedanjí direkciji drž. žel. v Ljubljani, reže nezvit enonjak. Z odhodom g. Bračiča zgubi osebe zadnjega svojega zagovornika. Prepričani smo, da je želja vseh bivših južnoželezničarjev, da naj bi g. ravnatelj Bračič dolgo vrsto let zdrav in zadovoljen užival njegovo v težki in odgovorni službi vrlo zaslužno pokojnino. — Sestavlil se je v Ljubljani odbor, ki priredi odhajajočemu ravnatelju g. Bračiču dne 30. januarja 1924 v salonu Kazine poslovilni večer.

— Redukcije in novi razpisi služb. Zdravstveni odsek za Slovenijo razpisuje sledeča izpraznjena službena mesta in sicer: 1. a) upravitelja v splošni bolnici v Mariboru; b) upravitelja v javni bolnici v Brezicah; c) upravitelja v javni hiralnici v Ptuj; d) upravitelja v javni hiralnici v Vojniku. II. strojnika v splošni bolnici v Ljubljani. — Pri vodstvu javne bolnišnice v Celju se razpisuje mesto asistenta za kirurški oddelek. — Dvomimo, da bi se sploh kdo potegoval za razpisana mesta, ker bo vsak v veliki nevarnosti, da ga zadene usoda njegovih prednikov, ki so bili reducirani. Zdravstveni odsek naj bi raje zopet nastavlil reducirance in s tem popravil storjeno krivico.

— V zaščito ptic. Ze opetovano se je prošlo občinstvo od raznih zasebnih korporacij, kot od »Društva za varstvo živali« potom raznih drugih korporacij, uradov in društev, tako v šolah in med ljudstvom, da varuje naše ptice in to posebno v najhušem času, ko jih že zima in mraz tako kruto ogrožata in toliko uničita. Temu opozorilo se ima marsikaka živalica zahvaliti, da je prebila hudo zime in pod marsikakim oknom, pred vrati in na oknih, po mestih in vseh vidimo vesele živalice, ki pobirajo skromno hrano, kakor drobtinice in razne ostanke jedi. Vendar pa se še kljub temu dogajajo žalostni slučaji, katere zagreši naša podeželska premoča poučena mladina, ki s ptički včasih naravnost kruto postopa. In to se vrši iz gole razposajenosti, ker pri lovu naših zimskih ptičic ne vidimo pač nobene koristi. Dobili smo tozadevno že več poročil prijateljev ptic iz različnih okrajev. Tako nam piše prijatelj lista, da opaža, kako kruto preganja mladina nedolžne živalice posebno v okolici Trzina, Depaljevasi in Domžal. Imel je priliko opazovati kako love otroci ptice na takozvane limanice in na razne zanjke iz žime. To pa vrše kar na slepo, pozabijo na zanjke, ali jih več dni ne preiščejo, vsled česar pogine od lakote, odnosno zmrzne na stotine teh ljubkih živalic. Pred vsem je tu na mestu, posebno po deželi, dolžnost starišev, da pouče otroke in jim vzbude že v otročjih arcih ljubezen do naših krilatec.

— **Zanemarjenje ljudske izobrazbe v Bosni.** V Sarajevu imajo nujno potrebno višjo deklislo šolo, ki je preje vzorno vršila svoj nalog ter vzgojila celo vrsto ženskih generacij. Pred štirimi leti so pa šolo vrgli izpod njene strehe na cesto in namesto nje naselili v njeni zgradbi policijo. Od tedaj šola le še živi. Enako usodo kakor višja deklisla šola je doživelo tudi več ljudskih šol, katerih zgradbe so porabili za razne urade, otroke pa stlačili po drugih šolah, kjer se sedaj vrši pouk v dveh redih: del otrok obiskuje šolo dopoldne, drugi del pa popoldne. Za ene in druge je pol dneva ubitega. V Sarajevu pa imajo lepo, veliko, moderno zgradbo, ki bi namah odpomagala vsej šolski sliski: to je vojašnica pod Bistrikom, v kateri ni našega vojaštva. Toda tu je nameščen takozvani »Ruski kadetski korpus«, v katerem se v starem carističnem duhu vzgajajo otroci Wranglovih emigrantov. Tudi na Češkoslovaškem so šole za rusko emigrantsko mladino, toda tu veje moderni demokratični duh, v teh šolah se vzgajajo mladi Rusi za razne koristne poklice, tako da bodo mogli nekoč, ko se vrnejo v domovino, koristiti sebi in skupnosti. Pri nas se pa vzgajajo Rusi, ki bodo ostali tujci v svojem lastnem narodu, a otroci naših lastnih državljanov morajo radi te wranglovske ruske mladine trpeti škodo na duši in telesu. — Tako poročajo »Beogradske Novosti«.

— **Osebnosti.** Na veleposesstvu Karola Auersperga sta imenovana inž. Fran Stiglic iz Celja za gozdnega računovodjo v Soteski in Fran Primožič iz Retnja za »abratovodjo parne žage v Jelendolu.

— **Smrtina nesreča.** — **Neprevižno ravnanje s puško.** Filip Burnik, 17 letni mesarski vajenec pri Matevžu Burniku v Osojnici je snalil lovsko puško svojega gospodarja Matevža Burnika. V puški je ostal naboj, ki se ni ugal in je ostal v cevi. Ko je potegnil dečko skozi cev vrv in hotel izvelči zamašek, se je naboj vnel in izstrelil ter je strel zadel fanta v trebuh. Težko ranjenega dečka so prepeljali takoj v Ziri, kjer je bil slučajno okrožni zdravnik iz Škofje Loke g. dr. Hubad, ki je poskušal dečka rešiti. Bilo pa je že prepozno, fant je umrl med pregledom.

— **Tovariš Čaruge v Trbovljah?** Kot smo že svoječasno poročali, je pobegnil iz mari-borske kaznilnice na 5 let težke ječe obsojen Viktor Žitnik, doma iz Domžal. Mož se je pripeljal 8. t. m. s ponarejenimi potnimi izkazi in osebnimi listinami, ki so se glasili na ime Al. Fišer iz Primorja. Zasačili so ga v neki gostilni v Trbovljah. Izdajal se je za vinskega trgovca iz Beograda in je igral vlogo bogatega radodarnega človeka. Po dolgem zaslišavanju je priznal svoje pravo ime in je tudi povedal od kod je prišel. Glasom njegovih izpovedi se je porodil sum, da je pripadal mož razbojniški četi Čaruge.

— **Izredni železničarski kongres v Beogradu.** V nedeljo 27. t. m. se vrši v Beogradu izredni železničarski kongres, na katerem se izvoli nov odbor in obsodi ravnanje dosedanjega odbora.

— **Železniška nesreča v Hercegovini.** Na železničarski progi Mostar—Zelenika se je v bližini postaje Lisici iz strmega brega utrvalo kamenje in padlo na mimo vozeči tovorni vlak. Lokomotiva in štirje vagoni so se prevrnil. Promet je bil ustavljen za 12 ur. Gmota škoda je znatna, a človeških žrtev na srečo ni bilo.

— **Zvišanje draginskih doklad za uradnike.** Pristojni skupščinski odsek je izdelal novo naredbo, glasom katere naj se zvišajo prejemki uradnikov za 20 odstotkov.

— **Centralistični polip.** Notranji minister je odredil, da izpričevala o državnem pripadništvu (domovnice), ki jih izdajo podrejeni organi, nimajo veljave, ako jih ni pregledalo in odobrilo notranje ministrstvo. Izjema velja le za volivne listine. — Centralistični polip ne miruje.

— **Zurnalisti zadel velik dobiček.** Osješki novinar Branko Jović je zadel na neko inozemsko srečko šesti dobiček v višini 120.000 francoskih frankov.

— **Nakup smodnika.** Oblastveno koncesionirani prodajalec smodnika in drugih razstreliv g. Fr. Stupica, veletrgovec z železnino in poljedelskimi stroji v Ljubljani, Gospo-svetska cesta 5, nas naproša, da priobčimo sledečo notico: Razmerje glede nakupa smodnika v svrhu lomljenja kamenja in razstreljevanje vobče se je glasom najnovejše objave pokrajinske uprave v Ljubljani z dne 4. jan. 1924 (Uradni list št. 4) v toliko razčistilo, da smo od sedaj naprej kupiti smodnik za lomljenje kamenja do 10 kg mesečno in za to potrebne vrvice v oblastveno odobreni prodajalnici vsak polnoleten državljan. Za nakup večjih količin, torej čez 10 kg mesečno na osebo, se mora izkazati kupec s posebnim dovolilom političnega ali policijskega oblastva, v čigar okolišju ima svoje redno bivališče. Za ostala razstreljiva, kakor kapice, dinamoni, titanit itd. je treba prinesiti kupovalcu dovolilo političnega ali policijskega oblastva, v čigar okolišju ima svoje redno bivališče. Brez tega dovolila ne dobi nihče niti najmanjše količine ravno navedenih razstreliv. Posebno se opozarjajo vsi na to, da se na potrdila županstev ne izdajajo razstreljiva, smodnik, kakor že omenjeno. Interesirani krogi, predvsem pa ž. duhovščina, se prosijo, da to objavo raz-

širijo tudi dalje in tako obvarujejo svojega bližnjega nepotrebnih potov in stroškov

— **Poturčevanje Srbov.** Kako zelo so zadnja razdobja med Srbi omajala etične temelje, priča dejstvo, da se trumoma poturčujejo samo zato, da se morejo v drugo poročiti. Že zadnji smo poročali, da je samo na belgrajskem duhovnem sodišču nad 5000 prošenj za razpoko, a v celi državi je takih prošelj od pravoslavni strank 17.000! Ker duhovna sodišča takih prošelj ne rešujejo tjavendan in zahtevajo tehničnih razlogov in dokazov, zato najhujši nepočakanci drve v islam, da si morejo čim prej prebrati zakonskega druga ozir. družico. Toda to ne gre tako gladko, ker se takih »vernikov« celo turška vera brani. O tem zelo zanimivo poročajo »Beogradske Novosti«. Belgrajski imam (turški duhovnik) je v letih 1919. do 1923. prejel približno tisoč ustmenih in pismenih prošelj za sprejem v mohamedansko vero, vse samo osebe, bivajoče na ozemlju bivše kraljevine Srbije. Iz Makedonije in Stare Srbije ni došla niti ena taka prošnja. Med prosilci je pretežno del pravoslavni Srbov in le nekaj malega katoličanov in židov. Tu najdemo zastopnike vseh mogočih stanov: uradnike, častnike, bankirje, trgovce, obrtnike, delavce in kmete, pa tudi ženske. Vsi ti ljudje so imamu podali izjavo, da iz prepričanja prestopajo v islam in da pravoslavno vero mrze in zaničujejo. Toda imam v Beogradu je moder mož in je izmed tisoč prosilcev sprejel le 11, vse druge je pa brezpogojno odklonil. Ti so potem iskali sreče pri turških duhovnikih v Sarajevu in celo v Solunu, in sicer z večjim ali manjšim uspehom. Med poturčenci v Beogradu je bil neki odlični 55 letni mož, ki si je za prestop v turško vero izposloval dovoljenje od ministrstva za vere. Kmalu po sprejemu se je poturčenec zopet javil pri imamu, topot v spremstvu lepega mladega dekleta in zahteval, da ju imam poroči. Le-temu se je pa stvar zdelo sumljiva in je poroko odklonil, dokler slučaja ne preišče. Kmalu je dognal, da ima dotični ne več mladi gospod svojo zakonito ženo, od katere se ni mogel ločiti, ker za to ni imel tehnega razloga. Imam je zato poturico brisal iz imenika mohamedanskih vernikov. — »B. Novosti« zaključujejo svoje poročilo z izjavo, da preli nevarnost, da se v nekaj desetletjih poturči ves srbski narod, ako pojde tako dalje. Vlada pripravlja sedaj zakon o prestopanju iz ene vere v drugo. Tak zakon bo pač komaj zadel pravo.

— **Velika poneverba na novosadskem okrožnem sodišču.** Uradnik na okrožnem sodišču v Novem Sadu — Joco Jocković je poneveril 200.000 Din sodnih pologov in pobegnil v inozemstvo.

— **Most čez Donavo zatvorjen.** Zaradi novega ledu, ki ogroža mostne stebre, je oblast končno javno zaprla lesen most čez Donavo pri Novem Sadu.

— **Milijonska goljufija v Novem Sadu.** V Novem Sadu so te dni zaprli lekarnarja Viljema Kisa, ki je izvalil raznim ljudem nad 3 milijone dinarjev, ki jih sedaj ne more plačati. Kis je ljudem pripovedoval, da bo ustanovil tovarno za zdravila, ki bo nesla 100% čistega dobička, od katerega je pripravljen svojim upnikom odstopiti 50% kot obresti. Ljudje so Kisu zaupali, a on je dejansko točno izplačeval 50% obresti. Toda kupčija se je kmalu ustavila, a Kis se tega ni upal priznati ter je ljudem obresti dalje izplačeval. To je pa mogel samo na ta način, da je delal vedno nove dolgove. Ti so mu seveda kmalu zrasi čez glavo in ga pokopali. Oškodovanih je 8 oseb ozir. tvrdk za 80.000 do 1.000.000 dinarjev in 20 drugih za manjše zneske. Kis je ponaredil tudi nekaj menjic.

— **Prodaja kokaina.** V Ljubljani in po raznih naših mestih so se pojavili razni prodajalci kokaina. Ker gre v tem slučaju gotovo za obsežno in razpredeno tihotapstvo, se eventualni interesenti za kokain opozarjajo, da naj ne kupujejo tega in podobnega blaga od raznih tajnih prenašalcev, ker si znajo s tem nakopati velike neprijetnosti in — občutno škodo. — Uveljavlja se pri tem kakor tudi pri drugem tihotapskem blagu, da bi tihotapev ne bilo, če bi ne imeli odjemalcev, ki jih z nakupom podpirajo in bodre za nadaljno tihotapstvo.

štajerske novice.

Š **Duhovniška vest.** Mrtvoud je zadel pred par tedni g. Jakoba Kranjc, župnika v Bučah. Nevarno bolni sobrat se priporoča v memento. — Za župnijskega vikarja v Bučah je imenovan g. Miloš Turk, dosedaj prvi kaplan v Šmarju pri Jelšah.

Š **Gospodinjaki tečaj v Prekmurju.** V Bel-tincih se začne pri križarskih sestrah dne 10. februarja 1924, gospodinjaki tečaj, ki bo trajal približno dva meseca.

Š **Najstarejši mož v Savinjski dolini umrl.** Te dni je umrl v Braslovčah v Savinjski dolini 90letni Anton Povše. Umrl je bil najstarejši mož v Savinjski dolini ter nekdanj daleč okrog znan kot žitni trgovec.

Š **Nova obrtna šola v Dravski dolini.** Pred kratkim je bila v St. Lovrencu na Pohorju otvorena obrtna šola, na kateri se vrši trikrat na teden pouk. Obiskuje po 20 učencev.

Š **Koncert mariborske Glasbene Mladi** se vrši dne 6. februarja. Kot glavno točko bo izvajala Glasbena Matica s spremljevanjem orkestra veličastno od H. Sattnerja uglasbeno

Gregorčičevo pesem »V pepelnici noči«. Bariton bo pel znameniti pevec, frančiškan pater Kolb.

Š **Detomor.** V stranišču nekega železnikaškega uradnika v St. Lovrencu na Pohorju so našli mrtvega novorojenčka ženskega spola. Preiskava je dognala, da je bilo dete umorjeno, ker so se na hrbtu in glavi poznali sledovi udarcev.

Š **Zatvoritev pomožne pošte Razbor.** Pomožna pošta Razbor v področju pošte Loka pri Zidanem mostu je začasno zatvorjena.

Gospodarstvo.

IV. LJUBLJANSKI VELESEMEN.

Ta eminentna narodno-gospodarska prireditelj se vrši letos od 15. do 25. avgusta. Ogledalo gospodarske sile vsakega naroda so njegovi proizvodi in poljedelstvu, obrti oziroma industriji. To je dvoje očes, skozi katerega se gleda v njegovo bodočnost. Mi Jugoslovani smo mlada država, ki je polna naravnega bogastva: polje, gozdovi, rudokopi, živinoreja, morje za plovitve in trgovino, vodne sile za električno moč.

Ves svet gleda sedaj, ko smo si stekli svobodo, na nas, če smo sposobni in pripravljeni, da vse te naravne dobrine izkoristimo v obrti in industriji ter naši mladi državi pripravimo boljšo bodočnost.

Pokazali smo v resnici, da imamo voljo in sposobnost. Dosedanji ljubljanski velesejmi so veseli dogodki v tem oziru; naš narod je sijajno dokazal svojo sposobnost in položil temelj naši boljši bodočnosti. Odlični strokovnjaki iz Češkoslovaške, Francoske, Belgije, Švice in od drugih, so priznali veliki napredek našega naroda v kratkem razdobju petih let, odkar je svoboden. Naša industrija je takorekoč še v povojih, ali mi imamo v izobilju vsakovrstnih surovin, najboljši predpogoj za njen razvoj. Gledati moramo, da postanemo kar najbolj mogoče neodvisni od tujih tovarov in od tujega kapitala in da bo naš izvoz mnogo večji od uvoza. Agraria in industrija naj bo dvoje rok na telesu Jugoslavije, ena drugi oddaje in pomaga, da naše gospodarstvo v polni meri napreduje.

Naš napredek pa je treba svet, tujini pokazati, ako hočemo, da bo naš ugled in z njim naš vpliv zrastel, kar bo v našo neizmerno korist. Najlepšo priliko za to nudijo ravno ljubljanski velesejmi. Vsi naši pridobitveni krogi morajo tu na plan, da dokažejo svoj napredek, po katerem nas bo sodil svet. V njihovih rokah je, kakšna bo ta sodba in mi moramo naprej ne nazaj.

Poleg tega pa blažijo velesejmi krize, ki vladajo sedaj, ter so v veliko moralno in materialno oporo tako našim industrijcem in obrtnikom kot trgovcem.

CENE NA SVETOVNIH TRGIH.

Na svetovnih trgih opazamo v zadnjih mescih splošno dviganje cen. Za nekatere važne države smo sestavili tabele, za katere smo vzeli indeksne številke, ki imajo za podlago cene v letih 1913 in 1914, kot 100. Sledeče številke nam kažejo porast cen v najvažnejših državah. Če je n. pr. v Angliji znašala indeksna številka koncem decembra 178,6, pomeni to, da so bile takratne cene približno 1,8 krat večje kakor pred vojno ali natančneje, da so zrastle cene za 78,6% od leta 1914. sem. Isto velja tudi za ostale države. Če odbijemo od dane številke 100, dobimo odstotni prirast cen od predvojne časa ali za koliko se je dvignila višina cen.

Anglija (po listu Economist): Koncem junija 1923 167,7, koncem julija 163,1, avgusta 163,3, septembra 167,6, oktobra 168,4, novembra 177,0, decembra 178,6.

Švica (dr. Lorenz v National-Zeitung): V začetku aprila 1923 185,1, v začetku maja 186,5, junija 181,0, julija 179,8, avgusta 175,3, septembra 176,4, oktobra 181,1, novembra 181,6, decembra 182,4.

Holandija (Statistični centralni urad): V začetku aprila 1923 156, v začetku maja 149, junija 149, julija 145, avgusta 142, septembra 145, oktobra 143, novembra 153.

Amerika (Federal Reserve Board): V začetku aprila 1923 169, v začetku maja 167, junija 164, julija 159, avgusta 159, septembra 162, oktobra 162.

Francija (Statistique générale): Koncem aprila 1923 414,8, koncem maja 406,6, junija 408,6, julija 406,7, avgusta 412,3, septembra 420,6, oktobra 420,6.

Češkoslovaška (Statistični urad): V začetku julija 1923 967, v začetku avgusta 957, septembra 957, oktobra 973, novembra 164, decembra 984.

Gibanje švicarskega indeksa sloni v prvi vrsti na precejšnjem dviganju cen za industrijske surovine, dočim so cene za poljedelske produkte padle. Angleška številka gre zmeraj bolj nad letno povprečnost, od julija kar naprej. Nad decembrom 1922 je za 7,4%. Vzrok je v dviganju cen za živila; prav isti vzrok opazujejo na Holandskem. itd.

V Nemčiji opazujemo neprestano dviganje do začetka decembra, včasih v enem tednu za par sto odstotkov. V decembru je pa začelo iti nazaj; od 3. do 10. dec. za dober odstotek, od 10. do 17. decembra za 16%, potem 8, nato 1, 0,3 in od 29. dec. do 7. jan. za poldrugi odstotek. Tako gre naprej, polagoma sicer, a stalno. Nemci so začeli sedaj malo bolj prosto dihati.

g **Geografska razdelitev uvoza v 2. tro-mesečju 1. 1923.** Od celokupnega uvoza v Jugoslavijo v teku drugega tromesečja leta 1923, ki je znašal 1883 milijonov dinarjev, odpade na Avstrijo 577 milijonov ali 30,60%, na Češkoslovaško 368 milijonov ali 19,54%, na Italijo 256 milijonov ali 13,60%. Ostale važne države, odkoder je prihajal naš uvoz, so: Nemčija v vrednosti 186 milijonov (9,90%), Anglija 140 milijonov (7,42%), severoameriške Združene države 75 milijonov (3,96%), Francija 69 milijonov (3,67%), Romunija, Grška, Madžarska, Holandija, Indija, Švica itd.

g **Žitni trg.** Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: banatska pšenica 345 Din, ječmen 310 Din, oves 240 Din, koruza 270,50—272,60 Din, fižol beli 685 Din, otrobi 155 Din.

g **Beogradska »Ujedinjena banka«.** Kakor poročajo iz Beograda, pride belgrajska »Ujedinjena banka« pod poravnalno postopanje in nikakor ne bo proglašen nad njo konkurz.

g **Emisijske takse delniških družb.** Po pripomnji 2. k tar. post. 10. zakona o taksah in pristojbinah morajo vse družbe, ki so obstojale ob času, ko je stopil ta zakon v veljavo, to je dne 15. novembra 1923, ako še niso plačale od celokupne svoje glavnice, pa so bile po zakonu dolžne plačati v 90 dneh izza dne 15. novembra 1923, to je do dne 12. februarja 1924, prijaviti svojo glavnico in plačati takso. Družbe, ki izpolnijo to dolžnost, plačajo samo redno takso, sicer pa se jim naloži poleg redne takse še kazni v trikratnem znesku redne takse. Družbe, ki so izza dne 1. januarja 1919 izdale delnice s kurzum preko nominalne vrednosti, so v istem roku dolžne od razlike med nominalnim zneskom delnic in dejansko vplačano vsoto naknadno plačati takso po novem zakonu, odbiti pa smejo eventuelno že plačane emisijske takse.

g **Ureditelj vojnih dolgov v Ameriki.** — Vseučiliški profesor dr. Milorad Nedeljković potuje v najkrajšem času v Ameriko v svrhu ureditve vprašanja naših vojnih dolgov Ameriki.

g **Denarnopisemski promet z Avstrijo.** Kakor smo že poročali je otvoren denarnopisemski promet tudi z Avstrijo. Iz Jugoslavije v Avstrijo se more poslati največ do 500 Din, dočim je iz Avstrije v Jugoslavijo dovoljeno pošiljati denarna pisma z največ 10.000 zlatimi franki, torej znatno več.

g **Nova industrija.** V Mariboru se je ustanovila nova tovarna za izdelovanje likerjev, desertnih vin in sirupov. Lastnika novega podjetja sta gg. Perhavec in Valjak.

g **Vrele mineralne vode.** Največji vrelec mineralne vode v celi državi je Rogaska Slatina, ki razpeča letno 3.500.000 steklenic. Potem pride Bukovac v okolici Arangelovca (Srbija) s 800.000 steklenicami. V Hrvatski in Slavoniji je največji vrelec Apatovac, ki letno proda 400.000 steklenic.

g **Jugoslavenska banka povišuje glavnico.** Glavna skupščina Jugoslavenske banke d. d. v Zagrebu je sklenila povišati akcijsko glavnico od 50 na 100 milijonov dinarjev.

g **Železniški promet v letu 1923.** Po podatkih prometnega ministrstva je v lanskem letu obratovalo 575.545 vlakov. Od tega številka odpade na ljubljansko direkcijo 75.190 vlakov, ki se razdele sledeče: 6570 brzovlakov, 14.600 potniških, 17.520 mešanih in 38.500 tovornih vlakov.

g **Izvozna carina.** Na borove prage in na hrastove prage se uvede izvozna carina 25 odstotkov v naturi, kakor poroča »Privredni pregled«.

g **Prisilna poravnava.** »Jugoslavija filme« v Zagrebu je zaprosila za prisilno poravnavo.

g **Izgledi pomladanskega velesemnja v Pragi.** Kakor doznavamo, je uspeh praškega velesemnja ne-le samo zamčen, ampak bo letošnji velesemenj celo prekašal vse dosedanje. Za razstavo kovinske industrije, ki se nahaja v industrijski palači, se je poleg preko 250 stalnih, prijavila še cela vrsta novih razstavljalcev. Ti novi razstavljalci so prvovrstne češkoslovaške tvrdke in zavzemajo prostor 1000². Vitkoviške železnarne imajo tudi tako razsežno ekspozicijo, kakor na zadnjem jesenskem semnju. Lesna industrija zavzema dva paviljona s približno 2000 m² površine in bo nudila kupcem krasen pogled na češkoslovaško pohištveno umetnost. Istočasno z velikim semnjem se vrši tudi hotelski semenj. Radi tega je že prijavilo svojo udeležbo veliko število tvrdk. Na hotelskem semnju ne bodo razstavljalce samo prvovrstne tvrdke živiliških potrebščin, posebno likerje, vino itd., ampak tudi tvrdke, katere proizvajajo hoteli in restavracijsko opremo ter posode. — Splošno se opaža, da bo prihodnji pomladanski velesemenj privabil kupce in razstavljalce iz vseh držav, posebno pa iz cele srednje in vzhodne Evrope.

g **Cene živil** so padle na Dunaju v zadnjem tednu za 1000—1500 avstr. kron (1000 avstr. kron je 1,30 Din).

g **Tuja vina v Avstriji.** Po poročilih listov je bil sklenjen med Avstrijo in Mažarsko dogovor za uvoz 100.000 hl vina iz Mažarske v Avstrijo. Iste ugodnosti pri plačevanju carine kakor mažarska vina imajo tudi italijanska. Med tem ko ostale države tako zagovarjajo svojemu vinu izvoz v Avstrijo, se naša država nič ne briga, da bi spravila ogromno količino vina, ki se nahaja v naši državi, v inozemstvo in tako odpomogla krizi vinogradništva.

g. Produkcija melase v Češkoslovaški je znašala do konca decembra 1923 1.370.510 q. g. Cene živini v Italiji so sledeče (v lirah za kg žive teže): živi voli I. vrste 5.80—6.80, II. vrste 4.60—5.70, III. vrste 3.80—4.40; zaklani I. vrste 10.95—11.90, II. vrste 9—11.20.

g. Statut nove poljske banke. Vlada je odobrila statut nove banke od 100 milijonov zlatih goldinarjev delniške glavnice. Država bo udeležena z 25 odstotki.

g. Poljski tobačni monopol. Poljska je dala svoj tobačni monopol v zakup pariški firmi Lurie et Jordon v zakup za 50 let in vsoto 250 milijonov švicarskih frankov. Poleg tega bo vlada udeležena na čistem dobičku.

g. Izvoz žita iz Rusije. Od 15. oktobra do 1. decembra 1923 je sovjet. Rusija izvozila žita 354.000 ton v vrednosti 23 milijonov zlatih rubljev.

g. Ruska državna banka. Po izkazu z dne 1. januarja je imela ruska državna banka metalne podlage za 8.864.000 červoncev, tujih valut 5.485.000 červ. in emitiranih bankovcev za 28 milijonov červoncev.

g. Vpliv padca francoskega franka na železno industrijo. Vsled padca francoskega franka se je silno pospešil izvoz francoskih železnih izdelkov, predvsem v Nemčijo. Cene nemškega železa so vsled te konkurence silno padle.

BORZA.

Zagreb, 25. 1. (Izv.) Devize: Pešta 0.2025—0.3225, Italija 3.79—3.82, London 369.0—372.0, Newyork 87.0—88.0, Pariz 3.9250—3.9750, Praga 2.53—2.56, Dunaj 0.1226—0.1246, Curih 15.10—15.20. — Valute: dolar 86.0—87.0.

Curih, 25. 1. (Izv.) Devize: Pešta 0.2025, Berlin 0.000000135, Italija 25.15, London 24.49, Newyork 580.0, Pariz 26.30, Praga 16.80, Dunaj 0.008150, Bukarešt 2.80, Sofija 4.10, Beograd 6.65.

Ljubljanske novice.

Ij Somišljenike SLS opozarjamo, da so v tajništvu SLS za Ljubljano v Jugoslovanski tiskarni, II. nadstropje, na vpogled volivni imeniki med uradnimi urami vsak dan od 5. do 6. ure popoldan. Pozivamo vse somišljenike, da volivne imenike pregledajo in ugotovijo, ako so pravilno vpisani, zlasti tiste, kateri so se preselili iz enega v drugi volivni okraj, ter dajo tajništvu na razpolago podatke za reklamacijo.

Ij Poročil se je ravnatelj tvrdke »Svetlac« g. Miroslav Fabiani z gđ. Pavlo Počivavnikovo.

Ij Poizkusna kuha na plinu. Na mnogoštevilna vprašanja, kdaj da se bo vršila poizkusna kuha s plinom, nam vodstvo mestne plinarne javlja, da se isto vrši dne 1. februarja 1924 ob petih popoldne v telovadnici Mladike. Predavanje je iz prijaznosti prevzela gđ. Zemljanova, voditeljica gospodinj-ske šole na Mladiki.

Ij Zvišanje vstopnine v mestni ljudski kopelji. Vstopnina za mestno ljudsko kopelj je bila dosedaj tako minimalna, da se režijski stroški niso mogli več kriti. Z ozirom na to je mestni magistrat sklenil, da se zviša vstopnina za pršno kopelj na Din 4, za kadno kopelj pa na Din 6.

Ij Mleko. Združene mlekarne, Vojaška nlica, nasproti belgijske vojašnice, sprejemajo zopet in to do 15. februarja nove abonente za mleko, ki se dostavlja z vozmi dnevno na dom in to v poljubni množini. Garantira se za popolnoma sveže, čisto, pasterizirano mleko s ca 3.5 odstotki točlnosti. Naroča se lahko tudi telefonično, št. 446.

Ij Pogrebana starica. Frančiška Zelezničkova s Krakovskega nasipa je naznanila na policiji, da je njena mati 84 letna Lucija Kralj odšla že pred par dnevi od doma z namenom, da gre v bolnico. Ko je hči hotela obiskati mater, je ugotovila, da mati sploh ni prišla v bolnico. Kam je žena prešla, še niso ugotovili. Ženica je bila oblečena v temnoplavo krilo, črn plet čez ramena in rjav robec na glavi.

Ij Mlad se je zgubil. Pred par dnevi je prišla neka mati in je javila, da je njen 11letni sinček Marijan M., ki se je v zadnjem času sploh rad potepal, pobegnil in da se ni že par dni vrnil domov. Policija se je zavzela za nesrečno mater, ki jo je le sinov dobrobit pripravil do tega koraka. In res se je posrečilo policiji, da je izsledila dečka nekje na Selu pri Ljubljani. Pri njem so našli 13 božičnih jastic, nekaj navojev sukanca in pa 2 m belega šifona. Po daljšem izpraševanju je deček končno priznal, da se je potepal po ljubljanski širši okolici in se preživljal z beračenjem in priložnostno tatvino. Pri njem našle jastice je ukradel paglavac iz neke kapelice ob cesti v bližini Černuš, sukanec in šifon pa je ukradel neki šivilji v Domžalah. Zenski se je fant, ki ji je znal pripovedovati razne izmišljene težave in nesreče, zasmilil, da ga je skromno prenočila. Za zahvalo je mladi nepridiprav drugo jutro izginil in ji odnesel omenjene predmete. Dalje se je ugotovilo, da je ukradel dečko pred nekaj dnevi gospej Zafra na Selu niklasto uro. To uro je prodal za par kronic nekemu Rudolfu Primcu. Tudi tega je policija izsledila. Prme je priznal, da je to uro res kupil od dečka in jo zastavil. Pri njem so našli zastavni listek od ure, kakor tudi več drugih zastavnih listkov o raznih predmetih, med temi en rog, stroj za striženje las, suknje in nekaj obleke. Vse to je možkar prej kot ne pokupil od sumljivih ljudi za tako nizko ceno, da je dobil še v zastavljalnici več, kot je znašala kupnina. Policija je oba

tička pripila. Komur kaj podobnega manjka ali o aretirancih kaj ve, naj se javi na policiji.

Ij Namizne prte sta prodajala v neki gostilni na Abaceljevi cesti brezposelni natakak Gustav Teršan in neki Vilko Starman, ki je zavarovalni agent, tehnik ali kar mu prija. Ponujala sta dva prta, vredna najmanj 1200 K za 160 K. To je bilo prepečeno in sumljivo in poklicali so stražnika, ki ju je prijel. Ugotovilo se je kasneje, da sta bila prta ukradena v Juvanovi gostilni na Dartinovi cesti.

Ij Tatinski tovariš. Francu Luznarju, hlapcu Stavbne družbe d. d., je vlomil neznan tat v baraki na Vrtači v kovček, iz katerega mu je odnesel 2800 kron prihrankov. Tatu so kmalo ugotovili. Bil je njegov sodelavec Jakob Soklič, doma iz Lešec na Gorenjskem. Zasačili so ga v neki gostilni na sv. Petra cesti. Soklič je imel tam znanje z neko uslužbenko Julijano Waidhauser, h kateri je prišel takoj po tatvini in je tam popival. Ko je Julijana videla, da prihaja stražnik, je vzela denar in pohitela k neki tovarišici v sosesčini, kjer ga je shranila. Dekle je prvotno tajila, končno pa je le priznala, da je hotela denar svojega ljubimca prikriti, ker se ji je zde'a cela stvar sumljiva. Policija je oba aretirala.

Naznanila.

Orliški krožek v Smartnem pri Litiji priredi v nedeljo, dne 3. februarja ob 3. popoldne akademijo z zanimivim sporedom. Vsi vljudno vabljeni.

Rokodelski dom v Ljubljani. Opozarjamo, da so poučna predavanja v dvorani rokodelskega doma vsak ponedeljek točno ob 8. uri. V ponedeljek, dne 28. januarja bo predaval predsednik Obrtne zveze g. Ivan Ogrin o orodju in strojih. Predavanje bo jako poučno zlasti za obrtne kroge. Vstop prost. — V nedeljo, dne 27. januarja pa je v Rokodelskem domu družabni večer brez vstopnine za člane kat. društva rokodelskih pomočnikov. Društvo pričakuje, da se ga udeležijo vsi člani, katerim je le mogoče, zlasti pevec. Pričetek družabnemu večeru je ob 7. uri zvečer.

V »Šentjakovski prosveti« v Ljubljani bo v nedeljo 27. t. m. predaval g. katehet Andrej Ažman o »vzhodni cerkvi«. Začetek ob pol osmih zvečer.

Izredni občni zbor »Narodne galerije« je v četrtak 31. januarja ob petih v srebrni dvorani »Unionac« Prosimo člane za članarino.

Absolventi višje strojne in stavbne šole v Ljubljani naj pošljejo svoj naslov oziroma izpolnjene priglasnice na naslov Anton Poljšak, Ljubljana, Lončarska steza 10.

Koncert. Danes se vrši v kavarni »Evropac« koncert dravske godbe. Začetek ob devetih zvečer. Vstop prost.

Socialni vestnik.

s Gospodarska kriza in brezposelnost na Hrvaškem. Opuščanje nameštencev in delavcev v podjetjih na Hrvaškem se nadaljuje. Te dni je tovarna v Ljeskovici odpovedala večjemu številu delavcev. Delniška družba »Titan« v Karlovcu je delavcem znižala plače od 3.37 Din na 2.30 Din in od 2.50 Din na 1.50 Din. Delavska zbornica je uvedla posredovalno postopanje. Dalje je delavska zbornica sklenila, da naj se brezposelnim nakaže pomoč iz neuporabljenih fondov bolniških blagajn.

s Delovne razmere na Hrvaškem. Zagrebška delavska zbornica obavlja nekaj podatkov o sočasnih delovnih razmerah. V Zvezi bančnih uradnikov je včlanjenih vsega 3327 oseb, in sicer 2332 moških in 95 žensk. Brez posla je sedaj samo 43 članov. Tekom leta 1923. je Zveza vodila troje gibanj za izboljšanje gmočnega položaja in vse trikrat uspelo. — Zveza stavbnih delavcev ima 5872 članov, med temi 650 žensk. Brezposelnost v tej stroki je izredno velika in šteje Zveza v Zagrebu 4000 brezposelnih, v celi državi pa do 50.000. Vsega je bilo lani v stavbni stroki izključenih 17 koloniziranih pogodb. Plače so se gibale med 8—12 Din za kvalificirane in 4—8 Din za ne kvalificirane delavce. Število nezgod je v stavbni stroki zelo veliko. Lani je bilo v Zagrebu 5 smrtnih in 12 težkih, v Beogradu 13 smrtnih in 73 težkih slučajev, v Brodu 3 smrtni in 9 težkih slučajev.

s Kdo ne sme v Ameriko. Izseljeniški komisariat v Zagrebu naznanja: V fiskalnem letu 1923 so ameriške oblasti izključile 20.619 oseb, ki so prošile za dovoljenje, da se doselijo v Združene države, a 1088 inozemcev, ki so že dospeli v Združene države, so deportirale. Največ oseb je bilo izključenih zaradi bojazni, da bi sčasoma padle na javno breme, med temi posebno ženske in otroci. Zaradi nepismenosti je bilo izključenih 2095 oseb in približno toliko kontraktiranih delavcev. Nad tisoč oseb je bilo izključenih zaradi nevarnih nalezljivih bolezni (jetike, spolnih bolezni) in zaradi ogabnih nalezljivih bolezni (hraste, trahom, ušivost itd.). Mnogo je bilo izključenih zaradi blaznosti, beभावosti ali božjasti, 55 pa zaradi pijanstva iz navade. Dalje je bilo izključenih 262 mladostnih oseb pod 16 leti, ker niso potovale v spremstvu staršev ali k staršem. 198 oseb je bilo izključenih, ker so spremljale nepriljubljene osebe (otroke, bolne itd.). Zaradi zločinov obsojenih oseb je bilo izključenih 364, dalje 4 anarhisti, 1 pristaž množevstva, 69 takih, ki so ponovno skušali priti v Ameriko, dasi še ni bilo poteklo leto od prejšnjega izključenja, končno 141 takih, ki so se hoteli vtihotapiti iz Kaukaze ali Mehike.

Važno za občinske urade.

Po členu 2 zakona o volivnih imenikih št. 184 Ur. list št. 67 iz leta 1922 morajo občinski uradi vsako leto od 1. do vštete 31. januarja uradoma izvršiti popravke stalnih volivnih imenikov. Veliko občinskih uradov ne razumeva pravilno tozadevnih predpisov in zlasti zaključujejo imenike pred 31. januarjem in jih predlagajo takoj v potrditev prvostopnemu sodišču. Volivne imenike je zaključiti z dnem 31. januarjem, med tem pa mora občinski uradi vpisati vanje vse osebe, ki so do tlej po zakonu pridobile volivno pravico, odnosno izbrisati one, ki so jo izgubile. Šele po 31. januarju je predložiti sodišču zaključene imenike v potrditev, najkasneje do

6. februarja. Z namenom, da kolikor mogoče olajšamo poslovanje pri občinskih uradih, zlasti manjših občin, navajamo nekaj primerov, kako naj se to opravilo izvrši:

Vsako spremembo (po čl. 2) vpiše občinsko predstojništvo v volivne imenike na podlagi sklepa članov komisije za volivne zadeve. Ker je za vsako povzročeno spremembo nemogoče sklicevati seje, je najbolje, da se zlasti za večje občine napravi takoj splošna seznam, v katerega se vpišejo za posamezna sela nastale spremembe. Člani volivne komisije sklepajo o spremembah v večjih partijah, ali pa ob koncu meseca januarja. V tem primeru bi se glasil zapisnik približno sledeče:

St. Vid nad Ljubljano, dne 31. januarja 1924.

Z A P I S N I K

o seji članov komisije za volivne zadeve pri občinskem uradu v St. Vidu nad Ljubljano zaradi popravkov stalnih volivnih imenikov po čl. 2 zakona o volivnih imenikih št. 184, Uradni list št. 67/22.

Navzoči člani komisije za volivne zadeve sklenejo soglasno, da se uradoma izvršijo popravki v stalnih volivnih imenikih za volivne v občinski odbor in za narodno skupščino, ki so se ugotovili v času od 1. do 31. januarja t. l. v priloženem seznamu. Vse te spremembe so se takoj vpisale.

I. L., član komisije.

I. L., župan.

I. L., član komisije.

Seznam o omenjenih spremembah bi se glasil približno takole:

S E Z N A M

v času od 1. do 31. januarja 1924 ugotovljenih popravkov po smislu čl. 2 zakona o volivnih imenikih št. 184, Uradni list št. 67/22.

Tek. št.	Ime in priimek	poklic	bivališče	hiš. št.	Opomba.
I. VPISL					
a) za selo Hoste:					
1.	Oblak Anton	posest. sin	Hoste	5	se je vrnil od vojakov
2.	Kerč Ivan	dninar	Hoste	16	je postal polnoleten
3.	Bernik Franc	posestnik	Hoste	28	je bil pomotoma izpuščen pri sestavi imenikov
4.	Lovrin Jožef	preglednik fin. kontrole	Hoste	3	je bil premeščen 20. 12. 1923 k tuk. fin. kontr. v službov.
b) za selo St. Vid:					
5.	Krmelj Janez	posestnik	St. Vid	14	potekla je doba vsled kazni izgubljen volivne pravice (cit. sodišče in pod. sodbe)
6.	Avbelj Oton	delavec	St. Vid	5	bo odslužil v tek. letu kadroški rok pri vojaki

II. IZBRISL

a) za selo Hram:					
1.	Peternel Jernej	posestnik	Hram	6	umrl
2.	Okorn Pavel	krojač	Hram	8	umrl
b) za selo Dobrava:					
3.	Globar Valentin	delavec	Dobrava	6	se je stalno izselil iz občine
c) za selo Vrhpolje:					
4.	Čaruga Jožef	kovač	Vrhpolje	7	kaznovan radi hudodelstva tatvine

III. RAZLIČNO.

- a) za selo Zapuže:**
- Pod tekočo številko 1 krstno ime volivca Brencelj Anton, se glasi pravilno Janez.
 - Pod številko 14 Košir Janez se je preselil na številko 13.

Glede volivnih imenikov za ostal. sel. ni bilo nikakih sprememb.

I. L., član komisije.

I. L., član komisije.

I. L., župan.

Popravki, katere mora izvršiti občinski urad uradoma, naj se vpišejo takoj na podlagi gornjega sklepa občinskega urada v volivne imenike, dočim se smejo po urki vsled reklamacije vpisati šele potem, ko sodišče predloži rešitev o reklamaciji občinskega urada odobri. Po 31. januarju se tekem leta ne sme uradoma (po čl. 2) vpisati nikaka sprememba več v volivne imenike. V volivne imenike je vpisati naknadno volivce (bodisi vsled uradnega popravka ali odobrene reklamacije) vedno na koncu imenika, torej neposredno za potrdilno klavzulo sodišča in ne morda celo med že vpisane volivce.

Štev. / ...

Popravljeni volivni imenik obsega strani in ima skupno vpisanih volivcev

Ako se ni izvršil nikak uradni popravek po čl. 2. gor. zakona, se naj glasi klavzula:

Štev. / ...

Ni bilo uradnih popravkov.

Zupanstvo

dne 31. januarja 1924.

Uradni pečat.

Podpis županov.

Zaključijo se le stalni volivni imeniki in le ar abecedni volivni imeniki. Po navedenem vzorcu zaključene stalne volivne imenike z abecednimi volivnimi imeniki naj vpošlje občinski urad prvostopnemu

(deželnemu ali okrožnemu) sodišču in imenikom priklopi tudi prepis gorenjega seznama o vpisanih spremembah v volivne imenike. Prepis seznama naj občinski urad poveri. Ta poverilna klavzula n. j. se glasi:

V predstojećem seznamu, ki soglaša s izvirnikom, ugotovljene spremembe, so se vpisale v stalne volivne imenike za volivne v narodno skupščino in občinski odbor.

Zupanstvo občine

dne 31. januarja 1924.

Uradni pečat.

Podpis županov.

Občinski uradi naj zahtevajo potrebne tiskovine za dopolnitev volivnih imenikov pri okrajnem glavarstvu, katero dobi tiskovine od pokrajinske uprave.

Prosveta.

pr Uvod v umevanje umetnosti. V soboto, dne 26. t. m. se vrši ob 6 zvečer v zborniški dvorani univerze šest predavanje z naslovom »Kompo-

zicijac. Predava dr. Iz. Cankar. Vstopnice pri vrodu po 12 Din.

pr Spored V. muzikalnega predavanja, pod imenom »Balada in melodam« za srednješolsko mladino obsega sledeče točke: 1. Uvodna beseda:

prof. Emil Adamič; 2. Loewe: Ura, balada; 3. Ipa-vic: Menih, poje dr. Aleksander Rigo; 4. Jeraj Ka-rel: Lepa Vida, melodram v narodnem tonu, reci-tira ga Vida Jerajeva; 5. Schumann: Dva grenadi-rija, poje g. dr. Rigo; 6. Wagner: Zbor predle in balada Sente iz opere »Večerni mornar«, poje gdđ. Zikova ter ženski zbor.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sobota, 26. januarja: GOLOBČEK. — Red A.
Nedelja, 27. januarja: Ob 8. popoldne: MOGOČNI PRISTAN. — Izven. — OB 8. zvečer: OSMA ZENA. — Izven.

Ponedeljek, 28. januarja: HAMLET. — Red C.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Sobota, 26. januarja: AIDA. — Red F.

Nedelja, 27. januarja: TRAVIATA. — Izven.

Ponedeljek, 28. januarja: Zaprto.

Cerkveni vestnik.

Kongregacija za učiteljice in kongrega-cija za gospodične pri sv. Jožefu v Ljubljani: V ponedeljek dne 28. januarja ob pol sedmih zvečer običajni shod.

Izpred sodišča.

Razne sodbe. V ljubljanskem Kolizeju, kate-rega imenujejo ožji sosedje tudi »Ljubljanska ka-sarna«, so se sprli Josip in Josipina Debeve in pa družina Dernovškova. Spori so bili vsakdanji, baje je igrala malo vlogo tudi ljubosumnost, vendar so se odigrali v njihovem stanovanjskem okolju prizori, ki so privabili vsled hrupa večje množice številnih sosedov sestanovalec velike kasarne. Ob priliki podobnega prizora so glasom obtožnice De-bevevih postali Dernovškovi in sicer Marija Der-novšek in pa zakonska Ivan in Marija Andlovec

tako hudi, da so Debevečve opsovali z najgršimi priitki in ji je Ivan Andlovec grozil baje celo z kuhinjskim nožem. Pri prvi obravnavi so bili ome-njeni trije na podlagi izpovedb takratnih prič ob-sojeni in sicer Marija Dernovšek na 1 dan, Marija in Ivan Andlovec pa vsak na 5 dni zapora. Pri vče-rašnji vzkljeni obravnavi pa se je cel dogodek na podlagi izpovedbe novih prič popolnoma drugače pojasnil. Na podlagi novega dejanskega stanja je prizivni senat oba Andlovca oprostil, Marija Der-novšek pa bo morala posedeti en dan, ker je ža-lila Debevečve pred sodiščem. — Katarina Repe-tova iz Sp. Gorij je bila obtožena, da je v času, ko je njda dozorevala, nahnčila ob domačem plotu Mete Zumrovo z besedami: Tak bi bili kot žga-njark, že ne bi dobili zemljo šenkano ali pa če je ne bi prigoljufali. Huda Katarina, ki je morda go-vorila v dobri veri, vendar kljub temu tega ni prav naredila, je bila obsojena radi težke žalitve na 14 dni zapora in mora plačati vse stroške. Zena se je pritožila, vendar pa ji to ni nič pomagalo, ker žalitve le ni mogla utajiti, in je bil njen vzklje za-vrnjen. — K posestniku Kramarju v okolici Goriške vasi je prišel neki Kovačič Anton in mu pra-vil, da potrebuje kobilico in voziček in da mu uga-la ravno njegova kobilica in voziček. Menila sta se in zmenila končno za kupnino 10.800 kron. In pla-čal je del kupnine Kovačič Kramarju, za ostanek mu je obljubil, da mu ga plača v 8 dnevih. Ker se v tem času Kovačič ni zglasil, ga je lekal Kra-mar v Goriški vasi, kjer je zvedel na svoje veliko razočaranje, da ga ne poznajo. Moč je bil uverjen, da je nasledel sleparjo in ga je ovdal oblastim za di hudodelstva goljufije. Radi te ovadbe je tožil Kovačič Kramarja, ki pa je bil pri prvem sodišču oproščen. Kovačiču se je zdelo to popolnoma kri-vično in se je pritožil na vzkljeno sodišče v Ljubljani. Vzkljeni senat pa je tudi potrdil preo opro-stitno razsodbo z utemeljitvijo, da dokaz resnice ni doprinešen, vendar je bil obtožene v takih okoliščinah, da je bil prisiljen obrniti se na držav-ne pravdnistvo in je zadostoval že dokaz dobro vora.

Poslano.*

Na zadnjem protestnem shodu Društva hišnih posestnikov se je protestiralo proti po-višanju cenika za dimnikarska dela in proti rajoniranju v ometalne okraje.

O navedenem je referiral g. Stare, se-veda ne stvarno, kakor bi se spodobilo, am-pak je trdil, da ne vršimo del po predpisanih zakonih, temveč da le doma ležimo, račune pišemo in denar pobiramo.

Protestu bi ne oporekali, ker značaj sho-da ni drugega pripustil, smo pa mnenja, da je dimnikar edini, ki varuje ob vsaki uri imetje posameznika in največ posestnika.

Če je imelo vodstvo res povod proti dim-nikarjem protestirati v smislu Staretovega govora, naj bi mu zabičalo, da navede posa-mezne konkretne slučaje, ne pa vse neču-veno napada, kakor zgoraj omenjeno.

Kar se tiče cenika, ki je minimalen za današnje razmere, pripominjamo, da ga mo-remo vpoštevati le tako, ker imamo skupno delo, ne več tistega letanja iz enega konca v drugega.

Mestni mojstri obžalujemo samo to, da je vodstvo shoda zabranilo pošten zagovor navzočih ljubljanskih mojstrov v obrambo in pojasnilo navzočih in zbranih hišnih posest-nikov.

Pozivamo g. Stareta, da prekliče v 8 dneh navedene žaljivke, i-govorjene na javnem shodu dne 13. januarja 1924 v hotelu Union, sicer si bomo iskali zadoščanja pri sodišču.

Ljubljanski dimnikarski mojstri.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

Le obleka, izdelovljena po meri, Vas popolnoma zadovolji. Zato si jo nabavite pri znani konfekcijski industriji Drago Schwab, Ljubljana.

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Me-jaš.

Kar Vi potrebujete, je Elzafluid. To pravo domače sredstvo prežene Vaše bolečine! Poizkus-na pošiljka 27 Din. Lekarnar Eug. V. Felier, Donja Stubica, Elza trg št. 134, Hrv.

pr Napoved za dohodnino je vložiti meseca januarja. Za sestavo je nujno potrebna knjiga: Z u n : Dohodnina. Lahko umiljiva s praktičnimi vzorci opremljena knjiga bo izborna služila. Olaj-šala bo delo in prihranila marsikaj na davčnih izdatkih. Malokomu so namreč znane določbe gle-de dovoljenih odbitkov katere mora v napovedi uveljaviti, da se dovolijo olajšave in znižati davčni postavki. Knjiga velja Din 10.— in se dobi v Ju-goslovanski knjigarni v Ljubljani.

KONCEM PRIHODNJEGA TEDNA izide:

»Domoljubove« knjižnice L. zvezek:

»Dekle z Močevja«.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometrična višina 736 mm.

Čas opazovanja	Baromet. vis. v mm	Temperat. v C	Relativ. vl. v C	Nebo, vetrov	Padavine v mm
24. I. 21 h	741.8	-7.4	0.4	jasno bz.	—
25. I. 7 h	740.1	-10.2	0.6	megla	—
25. I. 14 h	740.4	-8.6	0.7	d. jas.	—

Ženitna ponudba.

Izobražen in agilen posest-nik v najlepši dobi, s pre-moženjem nad 1.200.000 Din, želi znanja z značajnim in gospodinjstva večim DE-KLETOM, starim nad 24 let, ki ima posestvo, kamor bi se priženil. Ponudbo s sli-ko, ki se takoj vrne, je poslati na upravo »Sloven-ca« pod »Briljantna bodočnost 464«. Tajnost strogo zadržana.

MODISTINJA

parletno prakso, vožča tudi v prodaji, išče službe samo za sezijo. — Cenj. ponudbe na upravo lista pod: »MODISTINJA«. 473

ZA SVOJO

sprejmeta zakonska brez otrok, posestnika in gostilničarja v trgu na deželi, zdravo, ubogljivo DEKLICO nad 14 let staro, brez star-šev, ki ima veselje do go-stilne. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod števr. 448.

Iščemo zastopnika

za Slovenijo ozir. Hrvatsko, ki bi prevzel istočasno za-logo dobriročnega, za vsak-danjo uporabo

potrebne predmeta. Reflektira se samo na agilne, dobro vpeljane, solidne za-stopnike ali veletrgovce. — Pismene ponudbe pod »Za-stopstvo 2493« na ALOMA COMPANY, Ljubljana.

Zahvala.

Za izkazano nam sožalje povodom smrti in pogreba naše nepozabne žene, matere, stare mamice, sestre in hčere, gospe

Minke Jebračin roj. Boltar

za žesčeče spremstvo in poklonjeno cvetje, iz-rekamo tem potom vsem našo najpriskrnejšo zahvalo.

Rudnik pri Ljubljani, 25. januarja 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

KDO izmed usmiljenih hiš-nih posestn. bi dal prazno SOBO s številnim ali brez-nega delavcu, ki je že peto leto pod streho na prostem. Plačam pol leta naprej. Po-nudbe pod »Mirna stranka« na upravo lista. 479

PRODAJALKA

izurjena v galanterijski stro-ki, išče službe; gre tudi v manufakturno trgovino 1—2 meseca brezplačno. — Naslov v upravi lista pod števr. 470.

Pri sestavljanju preklica v v 16. števr. »Slovenca« na strani 6, sem preslišal pravo ime; podpisana se v res-nici piše Magdalena ŠALEJ in ne Magdalena Šaliga! Mihael SAKSIDA.

Zobotehnika

le prvovrstno moč, sprejem takoj. — Ponudbe na: Dr. L. OBLAK, zobozdravnik, Miklošičeva cesta, Ljubljana.

Prodajam trgovino

z mešanim blagom. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Trgovina 471«. —

PORAVNALNIK

(Abichtsmaschine), popolno-ma nov, 50 cm širok, s pred-ležjem, takoj naprodaj za 15.000 Din. — Parna žaga škofljica pri Ljubljani. 483

Za lesno TRGOVINO

iščem poslovanje — knji-go-vodje. Lahko tudi lesni tr-govec, ki želi stopiti kot družabnik v že dobro idočo trgovino gradbenega materi-jala v Slavoniji. — Ponudbe pod: »Samostojen lesni tr-govec 465« na upravo lista.

V lepem kraju na Gorenj-skem, blizu mesta in kolo-dvora, je oddati za več let novo zidano

stanovanje. —

Naslov in pogoji pri upravi »Slovenca« pod števr. 411.

SKIOPTIKON

nov, sistem LANGER, na-prodaj v Mladik-rem domu, Ljubljana, Kodljevo. 469

Čebulček

v vsaki množini, kupujemo po K 32.— za kilogram. — SEVER & KOMP, Ljubljana, Wollova ulica št. 12. 486

TRGOVINO

z raznim blagom, takoj od-dam. — Kje, pove uprava »Slovenca« pod števr. 464.

Dvovprežna KOČIJA

naprodaj. — Kje, pove upra-va lista pod števr. 447.

BUKOVO OGLJE

dobre kvalitete, suho (z vi-lami naloženo), prosto prahu in braski, kupi vedno: Ge-nerine MARCAN, Trst, Via San Anastasio 10. Oferte, z navedbo cene franko Postoi-na, adresirati na gorenji na-slov ali na: Gior. Marcan, Straža, Dolensko. 434

HISA s sadnim vrtom in električno napeljavo, pri-pravna za kopalnice, v lepem kraju, naprodaj. — Naslov v upravi lista pod števr. 418.

PRAH OD PREMOGA

kupim; vznika pošljem sam. KRAN SKAFAR, mizarstvo, Ljubljana, Rimska cesta 16.

ARHITEKT

in mestni STAVBENIK

VILJEM TREO

Ljubljana, Gosposvetska c. št. 10 — Telef. inter. 103. Ustanov. l. 1890. Se pri-poroča za ZGRADBE vseh vrst ter izvršuje NACRTE in PRORACUNE.

KLOBUKE, SRAJCE

kravate, dežnike, zimske čepice, majice, rokavice, no-gavice in drugo moško mo-dno blago kupite po znižani ceni pri Ivan KUNOVAR, Ljubljana, Stari trg 10. — Kupujem kože lisic, zajcev, kun in druge divjačine.

P. n.

Šivilje gospodinjje

opozarjamo, da so znepet do-speli najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh opre mah.

Pouk v vzgoji ter

krpanju perila in

noževic (štofanje) brez-

plačno edino le pri:

Josip Petelin

Ljubljana, Sv. Petra n.

Mehanična delavnica pod vod-

stvom priznanega strokov-

nika in mehanika Stanko

Gošta na razpologo za ši-

valne stroje vseh sistemov

in koles. 7984

Kupimo takoj več železnih

ali le-oken

za stavbo

delavniških, odnosno tovar-

niških prostorov. Reflekti-

rame tudi na razna VRATA.

— Ponudbe na KRAMAR &

COMP, Ljubljana VII. 435

Ovčje volne

približno 1000 kg. po nizki

cenji naprodaj. — Ravnotam

48 m vedovodne CEVI, želez-

ne, 30 mm. — POLŠE, Mala

vas 40, p. Ježica pri Ljublji.

Ročno delo:

prave gorenjske moške vol-

ne žopice, bele, in ženski

volneni PLETI, črni, kvac-

kani, so naprodaj. Vzorci

zastonj. — M. POLŠE, Mala

vas 40, p. Ježica pri Ljublji.

Pletilni stroj št. 8

prodam. Poizve se pri Pavli Peterc, Ljud. dom, Moravče.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Potnika

išče velik hrvatski premogovnik.

ZAHTEVE: strokovnjak, državljani SHS, znanje kakkega jugoslovani. jezika, neomadeževano življenje, bivališče v Zagrebu. — Ponudbe z navedbo referenc, dosedanjega službovanja in zahtevkov pod: »RG št. 481« na upravo lista.

Čečje gozdno posestvo

s sposobnim lesom za seč-

njo, KUPIMO. — Ponudbe

na upravo »Slovenca« pod:

»Gozdno posestvo«. 441

Trgovsko hišo

z večjim prometom v središču mesta ali v Po-ljanskem okraju KUPIMO. Ponudbe pod šifro: »AMERIKANEC« na upravo »Slovenca«. 388

Prva slov. zidarska zadruga

v Ljubljani, registrirane zadruga

z emiceno zavezo.

Pisarna v Ljubljani, Tržaška c. 2. — Tehnično vodstvo po obla-

stvenem avtoriz. anem gradbenem inženirju. — Projektira in iz-